

FÖRSVARETS

FORUM

FÖRSVARSMAKTENS PERSONALTIDNING | NR 4/2021

FLYKTEN FRÅN FÖRTRYCKET **EVAKUERINGEN** FLYKTEN FRÅN FÖRTRYCKET

KLART VÄDER från Metocc

Historiskt inryck för **JÄGARE**

FUNKIS på jobbet

PLUS: NÅR KRIGAREN KOMMER HEM | ÖVNINGSHÖSTEN
HÖJD BEREDSKAP | TP 84 HERCULES LÅNGA RESA

FÖRSVARSFÖRMÅGAN STÄRKS

HÖSTEN ÄR HÄR efter en sommar som präglats av den pågående pandemin och av extrema väderhändelser. Det har varit oroligheter på flera håll i världen, vilket inte minst det snabba händelseförloppet i Afghanistan vittnar om. Trots den negativa utveckling vi ser i skrivande stund finns det anledning att vara stolt över svenska soldaters insatser. Vi har löst vårt uppdrag.

Vi kan se tillbaka på ett första halvår 2021 där vi rivstartat arbetet

om hur vi tillsammans ska omsätta vår målbild 2025 i praktiken. Jag hoppas att ni tar tillfället att delta aktivt i diskussionerna.

I BÖRJAN AV augusti var Försvarsmakten en självklar deltagare i årets Pride som även denna gång genomfördes digitalt. Det är viktigt att vi som myndighet visar att vi står upp för alla människors lika värde och för rätten att leva som vi själva väljer. Vi är och ska vara en

” Trots den negativa utvecklingen finns det anledning att vara stolt över svenska soldaters insatser i landet. Vi har löst vårt uppdrag. ”

med att kraftigt utveckla det militära försvaret i enlighet med de politiska besluten.

Sommarmånaderna innebar fortsatta inryckningar av värnpliktiga som påbörjar sin utbildning i olika delar av landet under året. I detta nummer skildras bland annat inrycket till arméns jägarbataljon vid I 19 där denna kull kommer att rycka ut från ett annat regemente än det den ryckte in i (K 4).

Övningsverksamheten har varit intensiv. I juni deltog vi i Baltops 50 som denna gång genomfördes i Skagerack och i södra och sydöstra Östersjön. Ungefär samtidigt pågick Arctic Challenge Exercise 2021 inom ramen för det nordiska samarbetet.

Strax före ledigheterna lanse- rades Studio FM som är ett forum för digitalt samtal kring Försvarsmaktens tillväxt och utveckling och

inkluderande organisation.

Med höstens intåg kraftsamlar vi för att tillsammans ta ytterligare kliv framåt. De kommande månaderna ser jag särskilt fram emot etableringarna av de fem nya regementena och den nya flygflottiljen. Förberedelsearbetet är i full gång.

Sveriges försvarsförmåga kommer att stärkas genom att vi får en mer uthållig organisation, vi utbildar fler värnpliktiga och inte minst genom att vi får geografisk närvaro i strategiskt viktiga områden.

Försvarsmakten fortsätter att leverera.

Micael Bydén
Överbefälhavare

S4 AKTUELLT**S10 REKRYTERING**
Guldläge i tillväxten**S11 HUNDUPPFÖDARE**
Stärkt utbildning**S12 NYA CHEFERNA**
Möt cheferna på nya förbanden**S14 PORTRÄTTET**
Han har 8 000 märken**S16 SKÄRPT BEREDSKAP**
Så möttes rysk aktivitet**S18 ÖVNINGSHÖSTEN**
Få koll på största övningarna**S20 NYA FÖRBANDSORTER**
Ljus bild av Falun och Östersund**S23 STUDIO FM**
Nytt grepp om tillväxt**S24 PLIKT TILL SJÖSS**
Sjöpraktik för vämpliktiga**S42 VILDVITTRA**
Jägare i luften**S50 TREBEFÄLSSYSTEMET**
Två officerare talar ut**S52 NÅR KRIGAREN ÅTERVÄNDER**
Hur bra är samhället på att stötta?**S58 MATERIEL**
TP 84:ans långa resa**S62 HISTORIA**
Svenskarna som stred i Nordamerika**S66 FYS**
Vinnare i FM Elit**S70 TILL SIST****S72 ÅSIKT**
William Malm**S73 FÖRVALTAREN**
Traditioner för tillväxt**S74 KRÖNIKA**
Erik Himmelstrand**ÄN STOLTARE I DAG**

TJUGOTVÅ FLYGNINGAR in i vad som måste betraktas som en krigszon. 1 150 personer räddade från ett liv i förtryck och ständigt överhängande hot om våld, såvitt jag kan förstå.

Det stora i insatsen där människor flögs ut ur Afghanistan är givetvis detta: familjer och enskilda med anknytning till Sverige räddades.

Samtidigt vill jag rikta belysningen mot Försvarsmaktens personal och det arbete som utfördes i operationen. Av flygplanens besättning givetvis, och av de medföljande specialförbandsoperatörerna. Men också av alla dem som jobbade hårt i insatsstaben, på tillståndsenheten, logistikförband. Etcetera. Utan deras hängivna arbete skulle den historiska evakueringen aldrig kommit till stånd. Jag är en stolt försvarsmaktsmedarbetare, just nu mer så än tidigare.

Henrik Lundqvist Rådmark, redaktör

EVAKUERINGS. Se försvarsmaktsfotografernas bilder från den historiska operationen. **S26**

VÄDERMÄSTARE. Ingen har bättre koll på väder iland och till sjöss än gänget på Metoc i Enköping. **S44**

INRYCK I NORR. Möt jägarkullen som blir först med att mucka från återuppståndna K 4 i Arvidsjaur. **S34**

RULLSTOLSVARDA. Så funkar livet på jobbet för Carl Hoff, som behöver rullstol för att ta sig fram. **S54**

P 4 BYGGER FÖRMÅGA FÖR A 9

Från och med sommaren 2021 utbildar Skaraborgs regemente P 4 värnpliktiga till artilleriförband. Utbildningen är starten på att etablera artilleriförmåga i södra Sverige.

NORASKOG KOMPANI på P4, som ska utbilda de värnpliktiga, har arbetat i nära samarbete med Artilleriregementet A9 i Boden. Kompaniet består av personal från P4 och från A9, som har tillfällig tjänstgöring i Skövde.

– Redan när jag fick uppdraget att etablera artilleriet vid Skaraborgs regemente under sensommaren 2020 fanns ett väloljat samarbete med A9. Det har fortsatt i samma positiva anda och har dessutom underlättats ytterligare av att jag sedan tidigare känner många kollegor vid A9 personligen, säger kompanichefen Daniel Lagrell.

Under sommaren rycker de värnpliktiga till kompaniet in.

En soldat genomför pjäsvård på en Archer efter skarpskjutning, där eldröret rengörs. Bilden är tagen i Finland under övningen Northern Forest 21.

DAVID KRISTIANSEN/19

Första året ska 44 värnpliktiga utbildas.

– Vi tar emot fyra KB-elever, 23 som ska göra elva månader och 17 som gör nio månader. Samtidigt som vi tar emot de första värnpliktiga slutför vi kompetensutvecklingen av vår personal, säger Daniel Lagrell.

Inledningsvis genomförs utbildningen i Skövde och när det blir dags för artilleriskjutning ska det ske på Villingsbergs skjutfält. Första

tillfället blir när Noraskog kompani genomför skjutning i början av hösten som en del i systemförståelsekursen som kompaniets anställda officerare och soldater genomför då.

Parallellt med att artilleriutbildningen påbörjas arbetet med att återetablera Bergslagens artilleriregemente i Kristinehamn, där Skaraborgs regemente är fadderförband.

Text Anne-Lie Sjögren/P4

HITTA RÄTT MED KICK

Kick är karriärutvecklingsprogrammet som kan hjälpa dig vidare.

PERSONALDIREKTÖR KLAS Eksell är övertygad om att det kan vara ett starkt stöd för många som stagnerat i sin yrkesroll.

– Genom att tillsammans med en handledare reda ut vilka styrkor och drivkrafter du har kan vi hjälpa dig att ta rätt steg mot en roll inom Försvarsmakten som ger ny en-

ergi och lust, säger han.

Kick står för kompetens, inspiration, coaching och karriär. Dessa begrepp representerar också programmetts olika delar.

Marie Gunnarsson, avdelningschef på Försvarsmaktens HR-centrum, förklarar att en av styrkorna hos konceptet är flexibiliteten.

– Du genomför bara de delar du

verkligen har behov av, säger hon.

Alla kontinuerligt anställda har rätt att få stöd genom Kick-programmet och ansökan görs genom närmaste chef. Programmet tar upp till tre månader med mellan fem och

tio tvåtimmarssamtal, och kan ges på alla garnisoner och på de flesta förband.

Kick har utvecklats och införts under ledning av kapten Nina Hillgren på Försvarsmaktens personalavdelning. <

Marie Gunnarsson.

PATRIOT SNART SKJUTKLART

CARL SJÖSTRAND/LV 6

Patriot-systemet pusslas ihop del för del, med målet att vara klart för överlämning vid årsskiftet.

Allt fler delar i Patriot-systemet anländer nu till Lv6 för kontroll och testning.

EN AMERIKANSK GRUPP av tekniker och ingenjörer finns på plats på Lv 6 och kontrollerar att alla delar i 103-systemet är med och att allt fungerar som det ska efter uppackning.

Även Luftvärnsregementets egen personal i det redan upp-

rättade 103-kompaniet deltar i arbetet.

I början av september flyttar man ut till övningsfältet Stritek för att påbörja uppkopplingen av en fullständig eldenhet; tre lavetter, en kombinerad spanings- och eldledningsradar samt en stridsledningsenhet.

Överlämning av systemet, som ännu ägs av FMV, sker i november-december och ska vara operativt den sista december. ◀

ÅRETS SÄKERHETSPROFIL

Lars Hagstedt på FMTIS har utsetts till "Årets säkerhetsprofil" av Must.

HAN FICK utnämningen för att ha bidragit till ett förbättrat säkerhetsskydd och ett ökat säkerhetsmedvetande inom Försvarsmakten. Lars är IT-säkerhetschef och har under 15 år

Lars Hagstedt.

arbetat med säkerhetstjänst inom Försvarsmakten.

– Det är naturligtvis med stor stolthet jag tar emot den här utmärkelsen.

Jag är verkligen glad över att jag kan bidra till att utveckla säkerhetstjänsten i Försvarsmakten, berättade Lars Hagstedt i samband med utnämningen. ◀

HALLÅ DÄR

... ÖVERSTE PEDER

SÖDERSTRÖM som i juli tog över som förbandschef vid det internationella transportflygsamarbetet Heavy Airlift Wing (HAW), baserat i Ungern. Han är första svenska chef för förbandet, som funnits sedan 2009 och har tre transportflygplan av typen Boeing C-17 Globemaster.

LIVIA MAJERSK

Vilka utmaningar ser du?

– HAW är ett komplext förband bestående av tolv nationer och jag ska representera dem alla. Även om det är ett välfungerande förband skapar en omvärld i förändring utmaningar. Jag vill naturligtvis att nationerna skall få ut så mycket som möjligt av de investeringar respektive land gjort i verksamheten.

Är det några uppdrag du är särskilt stolt över?

– Vi många bra erfarenheter från de Emergency Response-uppdrag vi genomförde 2020 för att hämta skyddsutrustning för covid-19. Ett annat är uppdragen där vi tog hem trupp och materiel från Afghanistan.

Vad krävs för en fortsatt god utveckling?

– Det är viktigt att Sverige, som har näst störst andel i samarbetet efter USA, fortsätter att vara aktiv i de styrande delarna av programmet. Personalförsörjningen är en annan viktig del. Lyckligtvis ser vi ett stort intresse för de befattningar som utlyses och för dem som kommer hit väntar en spännande tid i internationell miljö för hela familjen.

MODDAD HELIKOPTER SER MER

Försvarsmaktens förmåga att hjälpa till vid fjällräddning och sjöräddning ökar. Ännu en av helikoptrarna på Kallax i Luleå har modifierats för att kunna genomföra räddningsuppdrag.

UNDER SOMMAREN levererades ännu en modifierad helikopter 14 till 1:a skvadronen på Kallax i Luleå. Det är den andra helikoptern av samma modell som modifierats med en taktisk radar och en operatörskonsol för att kunna genomföra kvalificerade räddningsuppdrag inom vad som benämns "search and rescue".

– Alltså att leta efter personer och hjälpa till med räddning till fjälls och till havs, säger Marianne Friskman, luftvärdighetsingenjör för helikopter 14.

UPPDATERAD I FINLAND

TACK VARE HELIKOPTERNAS värmekamera och den taktiska radarn kan besättningen effektivt leta efter personer i behov av undsättning. Helikopter

HELIKOPTERFLOTTILJEN

Försvarsmakten har 18 helikopter 14, varav nio är utrustade för räddning.

14 används för tunga transporter och räddningsaktioner i svårtillgängliga områden. Den är också en av världens modernaste maskiner i sin klass. De senaste modifieringarna har genomförts vid finska Patrias anläggning utanför Tammerfors.

– Jag vill tacka de största hjältarna i den här modifieringen, helikoptertechnikerna

på 1:a skvadronen, som hjälpt till att göra denna modifiering tillsammans med systemingenjörerna, säger Marianne Friskman.

Helikopter 14 kan transportera upp till 20 personer. Försvarsmakten har sammanlagt 18 helikopter 14. Nio är utrustade för räddningsuppdrag och transporter, nio är utrustade för ubåtsjakt. ◀

OM BLÅGUL MILITÄR ETIK

Nya boken *Vägen till militär etik* belyser frågor om etik och moral i ett svenskt sammanhang.

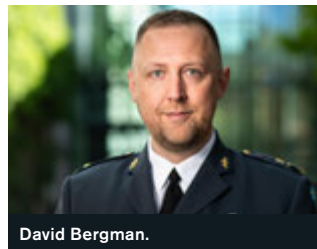
”DET SOM UTMÄRKER den militära etiken är att vi [som militärer] har ett våldsmandat. Vi verkar i konfliktsituationer där riskerna är större och där det är sannolikt att vi kommer att möta parter och

grupper som inte följer krigets lagar”, säger major David Bergman, lärare vid ledarskapsavdelningen och en av bokens två redaktörer. Magna Robertsson, universitetslektor, är den andra.

Boken är skriven av forskare vid ledarskapsavdelningen vid Försvarshögskolan, och är tänkt att användas som lärobok vid Officersprogrammet

och som stöd för befäl.

Vägen till militär etik ges ut av Försvarshögskolan och kan laddas ned från det digitala vetenskapliga arkivet Diva. ◀

David Bergman.

DRYGT 5 000 RYCKER IN

Under hösten och våren prövades närmare 17 000 individer av Plikt- och provningsverket. 5 800 av dessa godkändes och är klara för grundutbildning med värnplikt.

DÄRMED ÄR FÖRSVARSMAKTENS mål om att utbilda 5 000 soldater och sjömän uppnått.

I skrivande stund har ungefär halva årskullen påbörjat sin utbildning.

DUBBELT UPP I KIRUNA

LAPPLANDSJÄGARGRUPPEN i Kiruna nära nog fördubblar antalet utbildningsplatser i år. Totalt består kullen av 64 soldater, inklusive 14 gruppbefäl.

– Förra året utbildade vi 35 värnpliktiga, på grund av covid-situationen som orsakade ett uppehåll i mönstringen, berättar rekryteringskoordinator Linnéa Larsson.

Det större antalet soldater skapar förutsättningar för en bättre utbildning, då det går att öva på ett annat sätt med fler individer, konstaterar hon.

POSITIVT NERVÖST I ÖSTERSUND

NÄR DE VÄRNPLIKTIGA gruppbefälen ryckte in till

Värnpliktskullarna växer från år till år fram till 2025.

Fältjägargruppen i Östersund var tjejerna i dominans – om än med bara en individs övertag.

– Det var sju tjejer och sex killar. Men när resten rycker in i oktober, totalt 47 stycken, blir könsfördelningen mer normal, säger kompanichef Joakim Lundgren.

Han beskriver stämningen i Östersund som ”positivt nervös”. Verksamheten har å ena sidan fördubblats sedan förra året – man utbildar två plutoner mot en i förra omgången – och ska å andra sidan övergå till

Armén nästa år.

– Vi som jobbar här har fått söka om våra jobb. Men det är inget som kommer att påverka de värnpliktigas utbildning. Om något tror jag att det blir en bättre omgång

än förra året, eftersom det är flera rekryter nu.

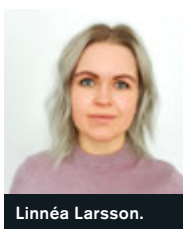
4 AV 10 I MARINEN ÄR TJEJER

MARINEN NÄR I ÅR en rekordnivå när det gäller antalet värnpliktiga tjejer; de utgör 39 procent av de 254 som rycker in (Amf 1 ej inräknat). Men det finns också annat att glädjas åt, konstaterar kommunikator Michaela Linge.

– Åtta av tio i kullen som muckade i juni har fortsatt inom Försvarsmakten.

FLER I FLYGET

I SKRIVANDE STUND har inte Flygvapnets värnpliktiga ryckt in. Men stridskraften kommer att ta emot 660 rekryter, vilket är en klar ökning från tidigare år. F 17 och F 21 är de förband som tar emot flest värnpliktiga, 168 respektive 161 individer. ◀

Linnéa Larsson.

CITATET

”Vi ses som kompetenta, trovärdiga och skickliga. Jag är stolt över hur vi löst vårt uppdrag.”

ÖB Micael Bydén till veteraner om Afghanistan-insatsen

DUBBLA REKORD UNDER SM I MILITÄR FEMKAMP

Den 5-6 juli avgjordes SM i militär femkamp vid Halmstads garnison. Tjugo tävlande deltog varav elva gjorde upp om SM-medaljerna.

I MILITÄR FEMKAMP ingår grenarna skytte, hinderbana, handgranatskastning, hindersimning och löpning.

Segrade i damklassen gjorde Siri Englund och i herrklassen Daniel Karlsson. Jonas Lemvig, som segrade i den öppna herrklassen, slog även banrekord på hinderbanan. I den öppna damklassen (ej del av SM) segrade Juliane Hvid.

Hanna Aho tävlade i SM och Signe Jacobsen från Danmark tävlade i den öppna klassen. Båda slutade på andra plats i respektive klass.

Joel Åberg, som till vardags arbetar som belysningsradarsoldat på 103-kompaniet, slog svenskt juniorrekord i hinderbana. Han upptäckte militär femkamp när han anställdes som soldat på Lv 6.

I klassen master gick medaljen till Sven Lindberg som gjorde sitt 37:a SM.

– Jag kände att jag hade hittat min grej. Sporten är anpassad för att göra dig till en så bra soldat som möjligt och den fungerar även bra att kombinera med att vara anställd, sa Joel Åberg. <

JESSICA KRANTZ/LV 6

PÅ NY POST

Kommendör **Bengt Lundgren** placeras som resande försvarsattaché i Rom (Italien) från 1 maj tills vidare, dock långs till 31 juli 2024.

Överste **Per Appelqvist** placeras som försvarsattaché i London (Storbritannien) från den 1 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Överste **Niclas Karlssons** tjänst som ÖB MA förlängs från 1 juli tills vidare, dock längst till 31 juni 2025.

Överste **Oscar Hull** beviljas tjänstledighet från 2 aug tills vidare – dock längst till 1 aug 2024 – för tjänst vid Försvarsdepartementet som militärsakkunnig.

Kommendör **Bengt Lundgrens** tjänst som chefsutvecklare Marinen vid LEDSPERS förlängs den 1 nov tills vidare, dock längst till 30 maj 2022.

Överste **Gustaf Dufberg** placerades som chef för Swedint från 1 april tills vidare, dock längst till 31 mars 2024. Han utnämndes även då till överste.

Överste **Peter Öbergs** tjänst som projektledare FM AGERA vid LEDSPERS

INRI förlängs från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 dec 2021.

Kommendör **Fredrik Peedus** tjänst som förbandschef vid Swedec förlängs den 1 sep tills vidare, dock längst till 31 mars 2022.

Överste **Stefan Jönssons** placering som förbindelseofficer vid US European command i Stuttgart förlängs den 1 sep 2022 som längst till 31 aug 2024.

Överstelöjtnant **Anders Nikanors-son** placeras som försvarsattaché i Bangkok (Thailand) med sidoackreditering till Kuala Lumpur (Malaysia) från 1 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Överstelöjtnant **Peter Fagrell** placeras som försvarsattaché i Tokyo (Japan) med sidoackreditering till Seoul (Sydkorea) den 1 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Överste **Pernille Undén** placeras som chef för F 16 den 14 okt tills vidare, dock längst till 30 nov 2025.

Överste **Teddy Larsson** placeras som chef för K 4 den 20 sep tills vidare,

dock längst till 30 sep 2025.

Överste **Ronny Modigs** placeras som chef för I 13 den 23 okt tills vidare, dock längst till 30 nov 2025.

Överste **Jonas Karlsson** placeras som chef för I 21 den 16 jan 2022 tills vidare, dock längst till 31 dec 2025. 1 aug till 15 jan 2022 placeras han som Arméchefens TFF.

Brigadgeneral **Anders Löfbergs** placering som C SFL förlängs från 1 okt tills vidare, dock längst till 31 mars 2022.

Överste **Anders Edholm** placeras som TFF vid HKV LEDSPERS CIO 9 aug tills vidare, dock längst till 31 aug 2024.

Överstelöjtnant **Thomas Lamke** placeras som C LEDK vid HKV MUST den 1 sep tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Överste **Lars Bergström** placeras som försvarsattaché i Brasília (Brasilien) med sidoackreditering till Buenos Aires (Argentina), Santiago de Chile (Chile) och Lima (Peru) den 1 aug tills vidare, dock längst till

SUPERKULL PÅ MHS

Antalet nya elever på officersprogrammet slår alla rekord. Åtminstone på den här sidan millennieskiftet.

MED 275 NYA kadetter har man nästan fördubblat intagningen jämfört med för bara några år sedan.

Elsa Lööw ingår i rekordkullen som går den 229:e kursen i Militärhögskolans historia. Hon kommer från Ledningsregementet där hon arbetat som yrkesinformatör och även gruppchef på lednings- och trossplats. Nu vill

Elsa Lööw lät inte regnet förta glädjen över det positiva antagningsbeskedet.

HARRY NORBÄCK/FÖRSVARSMAKTEN

hon ta ett steg till.

– Jag är stolt över att jag ens kom in eftersom det är en så efterfrågad utbildning. Ser fram emot att lära mig mer om krigföring, att vara chef och leda.

Text Niklas Englund/
Försvarsmakten

KB-muck vid Skaraborgs regemente.

FÖRSTA KOMPANIBEFÄLEN PÅ TIO ÅR KLARA

I AUGUSTI MUCKADE de dryga fyrtiotal KB-värnpliktiga som ryckte in till Skaraborgs och Gotlands regementen i juni förra året. Det är första kullen KB på tio år. Kullen har bestått av högpresterande individer som redan under mönstringen identifierades som särskilt befälslämpliga. Flera av dem har redan startat sin utbildning till officer. ◀

31 aug 2023.

Överste **Per Jenvald** placeras som chef för Försvarsattachéavdelningen vid Must från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 maj 2023.

Överste **Thomas Lamke** placeras som C LEDK vid Must från 1 sep tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Kommendör **Per Edling** placeras som chef J 7 vid HKV INSS från 27 sep tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

Kommendörkapten **Jenny Ström** placeras som flottiljchef vid 3.sjöstridsflottiljen från 24 sep tills vidare, dock längst till 30 sep 2024. Jenny Ström befordras samtidigt till kommendör.

Överste **Hans Granlund** placeras som Deputy mission commander EUTM Somalia med placering i Mogadishu från 14 sep 2021 till 15 sep 2022, eller som längst intill tjänsten vid EUTM Somalia upphör. Granlund placeras från 1 sep och tills vidare vid FMTIS.

Överstelöjtnant **Fredrik Herlitz**

placeras som chef för Älvsborgs amfibieregemente Amf 4 i Göteborg från 1 okt tills vidare, dock längst till 30 sep 2024. Herlitz befordras samtidigt till överste.

Överstelöjtnant **Jörgen Röstberg**

placeras som stf chef för SÄKK från 1 sep tills vidare, dock längst till 30 sep 2024. Röstberg befordras samtidigt till överste.

Överstelöjtnant **Patrik Dovskog**

placeras som C SÄK T vid Must från 1 sep tills vidare, dock längst till 31 aug 2022. Dovskog befordras samtidigt till överste.

Överstelöjtnant **Miguel Riera**

placeras som LNO och bitr. försvarsattaché vid CPCO och Sveriges ambassad i Paris, Frankrike, från 1 juli 2022 tills vidare, dock längst till 30 juni 2025.

Överstelöjtnant **Tomas Nybom**

placeras som LNO PJHQ-OHQ i Northwood, England och bitr. försvarsattaché i London, Storbritannien, från 1 sep 2022 tills vidare,

dock längst till 31 juni 2025.

Överstelöjtnant **Magnus Bratt** placeras som LNO vid Einsatzführungskommando i Potsdam, Tyskland, och som bitr. försvarsattaché i Berlin, Tyskland, från 1 juli 2022 tills vidare, dock längst till 30 juni 2025.

Överstelöjtnant **Per-Olof Nordin**

placeras som SO J5 vid JFC i Brunssum, Nederländerna, från 1 juli 2022 tills vidare, dock längst till 30 juni 2025.

Överstelöjtnant **Adam Nelson**

placeras som stf chef för F 7 från 1 okt tills vidare, dock längst till 31 okt 2024. Nelson befordras samtidigt till överste.

Överstelöjtnant **Anders von Sydow**

placeras som TFF FS Basprojekt från 1 okt tills vidare, dock längst till 31 mars 2022.

Överste **Mats Ludvig** placeras som

chef för Genomförandeavdelningen vid Arméstaben i Enköping från 24 sep tills vidare, dock längst till 30 sep 2024.

REKRYTERING I MEDVIND

Försvarsmaktens rekrytering fungerar över förväntan, enligt personaldirektör Klas Eksell.

MÅLEN FÖR BLAND ANNAT antal antagna till yrkesofficersutbildningar har överträffats varje år sedan 2019.

– För fyra år sedan hade vi cirka 100 elever som påbörjade officersprogrammet på FHS. Idag har vi tre gånger så många, 314 individer, förklarar Försvarsmaktens personaldirektör Klas Eksell.

– Dessutom har 423 elever påbörjat Försvarsmaktens specialistofficersutbildning.

Enligt gällande försvarsbeslut behöver antalet yrkesofficerare öka med ungefär 1 000 fram till 2030. Samtidigt väntar pensionsavgångar under perioden. Även med dessa inräknade ligger Försvarsmakten bra till för att nå målen i försvarsmaktsplanen, försäkrar personaldirektören.

VÄRNPLIKTEN GER BRED BAS

UTÖVER DEN GODA tillströmningen till yrkesofficersutbildningarna bidrar värnplikten till den gynnsamma personalutvecklingen. Med över 5 000 värnpliktiga som rycker in bara i år – en årlig siffra som ökar successivt till 8 000 år 2025 – skapas en bred bas att rekrytera från.

– Jag vill också framhålla att andelen kvinnor har ökat stadigt de senaste åren, en trend som vi ser fortsätter och som i sig stärker förutsättningarna för en god rekrytering. I år har vi cirka 20 procent kvinnliga värnpliktiga, medan 27 procent av dem som påbörjat officersprogrammet är kvinnor.

En annan aspekt av rekryte-

BEZAV MAHMOUD/STRIDSFOTOAVD.

Med allt fler värnpliktiga ökar chanserna till goda rekryteringar, något som dessutom förstärks av att andelen kvinnor i gruppen växer.

ringen handlar om återanställning. Många som valde att sluta i samband med neddragningarna i början av 2000-talet väljer nu att komma tillbaka. Även här är trenden ökande.

– Under de senaste fem åren har drygt 500 individer valt att komma tillbaka till Försvarsmakten, vilket är oerhört glädjande. Dessutom återkommer de till oss med värdefull utbildning och arbetslivserfarenhet från den civila marknaden.

ÖKANDE FÖRTROENDE

ÖVER EN TREDJEDEL, lite drygt 9 000, av Försvarsmaktens personal är civilanställda.

Klas Eksell menar att en viktig framgångsfaktor i rekryteringsarbetet för den här kategorin handlar om allmänhetens förtroende för myndigheten.

– Även här ser vi en positiv trend. Flera undersökning-

ar visar hur förtroendet för oss ökar, inte bara som myndighet utan även som arbetsgivare.

Den bild som personaldirektören målar av Försvarsmaktens rekrytering är förvisso ljus. Men han medger att det finns utmaningar. Bland annat kräver etablering av nya förband särskilda ansträngningar och rekrytering av vissa bristkompetenser kräver ett särskilt fokus.

Men hur han än vänder på siffror och andra underlag kvarstår den ljusa bilden.

– Vi har ”gröna värden” när det gäller såväl rekrytering till grundutbildning med värnplikt som till yrkesofficersutbildningarna, vi har många sökande till våra civila befattningar, samtidigt som vi har låga avgångssiffror. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

FLER HUNDAR I TJÄNST

Försvarmaktens hundtjänstenhet föder upp och tränar tjänstehundar till Försvarmakten och Polisen. I dag blir cirka 60 procent godkända som tjänstehundar. 2019 påbörjades ett projekt som ska öka den siffran till 75 procent.

UNDER SITT FÖRSTA levnadsår bor hundarna hos en fodervärd, en privatperson som tar hand om hunden med stöd och utbildning från Försvarmakten. Vid 12 till 18 månaders ålder genomförs ett lämplighets-test för att se om den passar som tjänstehund eller ej.

Fodervärdarna har en viktig roll i hur många av hundarna som godkänns. Genom att öka stödet och att höja utbildningsnivån hos fodervärdarna, och öka stödet till dem, hoppas man kunna nå målet om fler godkända hundar.

POSITIVA EFFEKTER

UTÖVER ETT BÄTTRE anpassat utbildningsmaterial har enheten även anställt ett antal regionansvariga fodervärdskonsulenter.

– Vi har tidigare varit ganska begränsade i att kunna nå

PETTER PERSSON/FÖRSVARMAKTEN

ut med hjälp och stöd. Genom konsulenterna kan vi nu stötta på ett sätt vi inte kunnat tidigare, säger Mikael Pounu som är fodervärdsansvarig på Hundtjänstenheten.

Projektet startades av dåvarande chefen Håkan Adén och ska utvärderas fullt ut 2023. Men redan nu går det ändå att ana vissa positiva resultat.

– Vi kan redan se vissa effekter när vi tittar på hur många som blir godkända vid lämplighetstestet. Det kan förstås bero på många faktorer, men en del

Hundtjänstenheten tränar hundar för både Försvarmakten och Polisen.

har sannolikt tack vare fodervärdprojektet. ◀

Text **Jenny Ringström/Livgardet**

FAKTA FHTE

» Tjänstehundar hjälper Försvarmaktens personal med allt från patrullering till att leta efter explosiva varor och narkotika.

» Försvarmaktens hundtjänstenhet, FHTE, är en del av Livgardet. Enheten finns utanför Märsta och i Kungsängen norr om Stockholm samt

med en avelsavdelning i Sollefteå.

» Aveln bedrivs med tysk schäferhund. Varje år föds cirka 35-40 kullar schäfervalpar.

» När valparna är runt 8-10 veckor gamla placeras de hos fodervärdar. Där stannar de tills de är ungefär ett och ett halvt år gamla.

» När hundarna är

tillräckligt gamla testas de av Försvarmakten och Polisen, för att kontrollera att hunden har de mentala egenskaper som krävs för att bli tjänstehund. Varje år lämplighetstestas ungefär 200 hundar.

» Godkända hundar placeras inom Försvarmakten eller

Polisen. I Märsta och Kungsängen utbildas sedan hundarna och hundekipagen till Försvarmaktens krigsförband.

» FHTE söker hela tiden efter lämpliga fodervärdsfamiljer.

Läs mer på forsvarsmakten.se/fhte

DE TAR

Nu är det klart vilka som blir chefer för de nya regementena i Göteborg, Arvidsjaur, Falun, Sollefteå/Östersund och för den nya flygflottiljen i Uppsala.

FORMELLT TILLTRÄDER DE sina chefsbefattningar i samband med etableringarna som är planerade att ske under hösten och i Sollefteå tidigt nästa år.

– Förberedelserna inför etableringarna är i full gång och chefsutnämningarna är en del i det arbetet, säger Johan Svensson, Försvarsmaktens produktionschef.

En annan viktig uppgift inledningsvis blir att forma sitt arbetslag. Bemanningen av förbanden sker på olika sätt, till exempel till Dalregementet och Västernorrlands regemente behöver intresserade söka redan i mitten av augusti.

Bergslagens artilleriregemente A 9, som nytt förband i Kristinehamn, kommer bli sist i raden av återetableringar och där är ingen

regementschef ännu utsedd. Men redan i sommar välkomnades de första inryckande till artilleriutbildning i södra Sverige, då P 4 i Skövde genomför utbildningen tills A 9 i Kristinehamn är etablerad och redo att ta över.

På flera av orterna kommer någon form av nybyggnationer behöva göras samtidigt som befintlig infrastruktur i möjligaste mån kommer att användas.

– Försvarsmakten arbetar tillsammans med Fortifikationsverket och vi har fått ett positivt och välkomnande mottagande på de orter vi har besökt, säger Johan Svensson. ◀

Text **Kristina Åstrand Bohman/Leds Komm**

PERNILLE UNDEÉN
blivande chef för F16 i Uppsala

Är väl insatt i flygvapnets verksamhet och förhållandena i Uppsala. Under åren 2018 till 2020 var Pernille Undén ställföreträdande chef för Luftstridsskolan. Samtidigt som Pernille blir chef för Upplands flygflottilj F 16 blir hon garnisonschef i Uppsala. Hon tjänstgör sedan något år tillbaka som chef för utvecklingsavdelningen på Högkvarterets insatsstab.

På fritiden:
friluftsliv, familjen, trädgårdsarbete.

NYETABLERINGAR

24 sep Norrlands dragonregemente K 4 Arvidsjaur.

1 okt Älvsborgs amfibieregemente Amf 4 Göteborg.

14 okt Upplands flygflottilj F 16 Uppsala.

23 okt Dalregementet I 13 Falun.

16 jan Västernorrlands regemente I 21 Sollefteå.

(Tidpunkt för inrättande av Bergslagens artilleriregemente A 9 ännu ej fastställt.)

NAMNBYTEN

➤ Amfibieregementet Amf 1 blir Stockholms amfibieregemente Amf 1 den 1 oktober 2021.

➤ Artilleriregementet A 9 blir Bodens artilleriregemente A 8 den 1 januari 2022.

BEFÄLET

FREDRIK HERLITZ
blivande chef för Amf 4 i
Göteborg

Är väl insatt i marinen och amfibiekårens verksamhet där han senast tjänstgjorde som chef för andra amfibiebataljonen mellan 2015–2018. Har även internationell erfarenhet från Tchad 2008 och Kosovo 2010. Han tjänstgör sedan ett par år tillbaka på Marinstaben. Samtidigt som Fredrik Herlitz tillträder som chef för Amf 4 blir han garnisonschef i Göteborg.

På fritiden:
familj, segling och att vara i skärgården.

TEDDY LARSSON
blivande chef för K 4 i
Arvidsjaur

Är väl insatt i förhållandena i Arvidsjaur där han tjänstgjort i omgångar, senast under åren 2014 till 2016 då han var chef för Arméns jägarbataljon vid Norrlands regemente I 19. Teddy Larsson har även internationell erfarenhet, bland annat från tiden som kontingentschef för insatsen i Mali 2017. Han tjänstgör sedan något år tillbaka som chef för genomförandeavdelningen på Arméstaben i Enköping.

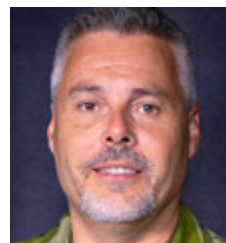
På fritiden:
familj, resor, vildmarksliv och god mat.

RONNY MODIGS
blivande chef för I13 i
Falun

Är väl insatt i förhållandena i Falun då Ronny Modigs startade sin militära karriär på Dalregementet innan det lades ned. Har deltagit i flera internationella insatser, senast som kontingentschef för insatsen i Tchad 2008 och har även haft chefsbefattningar på Försvarshögskolan. Han har varit med och byggt upp specialförbanden och tjänstgör nu på Arméstaben i Enköping.

På fritiden:
familj, vänner, hoppa fallskärm och åka skidor.

JONAS KARLSSON
blivande chef för I21 i
Sollefteå/Östersund

Är väl insatt i förhållandena i områdena Sollefteå och Östersund då Jonas Karlsson startade sin militära karriär på Fältjägarregementet. Han har även internationell erfarenhet som chef för ett rådgivningsteam på den afghanska arméns ingenjörsskola 2013–2014. Sedan några år tillbaka tjänstgör han som chef för Hemvärnets stridsskola.

På fritiden:
familj, golf, vinprovning och vildmarksliv.

rum | 04/2021

PORTRÄTTET

MÄRKESMÄSTARE

Andreas Ziegenfeldt har samlat förbands- och tilläggstecken i nästan 30 år. Idag har han 8 000 i sin samling.

ANDREAS ZIEGENFELDT drar fram en pärm ur kassaskåpet, bläddrar målmedvetet och hittar snart det han är ute efter. Ett förbandsmärke som suttit på en pilotoverall på 70-talet.

– Det är nog en av mina favoriter i samlingen, säger han och förklarar att han hade försökt få tag i det under flera år och till slut nästan givit upp hoppet om att hitta det.

Det är nämligen hans något udda intresse, att leta och samla tygmärken, tilläggs-tecken och förbandstecken för svenska förband. I dag rymmer pärmarna över 8 000 märken. Det svåraste, säger han, är att hitta information om märkena eftersom området inte är särskilt väldokumenterat.

– Jag har intervjuat ungefär 10 000 personer och kan nog säga att jag genom det har en

speciell inblick i svensk förbandshistoria från 1960-talet oh framåt.

Andreas har samlat märken och forskat i ämnet sedan början av 1990-talet och bestämde sig tidigt för att skriva en bokserie. Totalt planerar han att ge ut 15 böcker.

Intresset och hans arbete med det har inte bara resulterat i en synnerligen omfångsrik samling, utan har även gett honom en inblick i olika förbands "inre liv och kultur" som han uttrycker det. <

ANDREAS ZIEGENFELDT

Jobb: Handläggare på planerings- och ekonomiavdelningen på ledningsstaben vid Högkvarteret (Leds Planek)

Familj: Fru och fem barn

SKÄRP LÄGE

Text **Tomas Ångshammar/P 18**
Foto **Axel Öberg/Stridsfotoavd**

I slutet av augusti höjdes beredskapen som ett svar på ökad militär aktivitet i sydöstra Östersjön.

”BLAND ANNAT ökade vi närvaron på Gotland och förstärkte sjöövervakningen”, säger generalmajor Jonas Wikman, ställföreträdande insatschef.

Gotland tillfördes förband från armén och marinen, bland annat Amfibieregementet med stridsbåtar och 12:e

motoriserade skyttebataljonen från Livgardet i Kungsängen, med stridsfordon.

Samtidigt förstärkte marinen och flygvapnet övervakningen av hav och luftrum utmed västkusten och i Öresundsregionen.

OFÖRÄNDRAD HOTBILD

SKÅLET TILL anpassningen var pågående och planerad rysk aktivitet i närområdet. Under september inleds den stora ryska övningen Zapad-21, men redan

då beredskapsanpassningen genomfördes förekom intensiv rysk aktivitet i Östersjön. Även Nato genomför övningar i samma område.

Försvarsmaktens bedömer dock att hotbilden är oförändrad och att sannolikheten för väpnat angrepp på Sverige är låg.

– Men Försvarsmakten är alltid redo att anpassa verksamheten efter händelseutvecklingen i närområdet, säger Jonas Wikman. ◀

Uppgiften för deltagande förband var att förstärka bevakningen på Gotland.

”Lite otur med sömnen”

Larmsamtalet kom precis när Emil Sjögren släppt lös sin åttaåriga brorsdotter med vän i godiskiosken inför biobesök i uppväxtstaden Umeå.

”BET BLEV EN hel del springande ut och in från salongen för att se till att kollegorna blev larmade samtidigt som jag försökte se till så att barnen höll sig i skinnet i biostolarna framför Ainbo: Amazonas väktare, säger han och skrattar.

Emil Sjögren är gruppchef på skyttepluton vid 122:a kompaniet i 12:e motoriserade bataljon, Livgardet. Efter biobesöket fick han slänga sig i en bil med en kollega från Operativa beredskapsstyrkan (OBS) och köra hem, ner till Stockholm

och Kungsängen. Där betalade han raskt de räkningar som samlats på hög och ringde därefter nära och kära för att berätta att han inte skulle vara anträffbar den närmaste tiden. Så bar det av till Livgardet. Väl där kände Emil att det rullade på smidigt när kompaniet gjorde sig marschfärdiga.

Han och kompaniet anlände

till Visby morgonen efter och förflyttade sig till P 18. Därifrån utgick man till ”olika objekt” på Gotland, mer specifik än så vill Emil inte bli.

– Uppgiften vi fick var att förstärka bevakningen av Gotland, säger han och även om han i

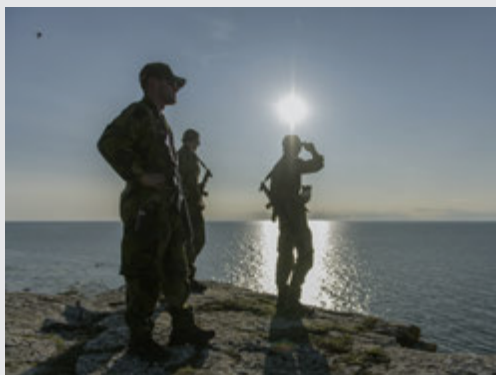
Emil Sjögren.

skrivande stund inte har sovit på 30 timmar – ”jag har haft lite otur med sömnen” – uppskattar han att få vara delaktig i beredskapsanpassningen. <

”Det blev en hel del springande ut och in från biosalongen för att se till att kollegorna blev larmade.”

Beredskapsanpassningen innebar både en större militär närvaro på Gotland och stärkt sjöövervakning.

122:a kompaniet i 12:e motoriserade bataljon transporterades med civil färja från Nynäshamn till Visby.

ÖVNINGAR

INTENSIV ÖV

HÄR ÄR ETT URVAL AV HÖSTENS STÖRSTA ÖVNINGAR.

JOINT PROTECTOR, JP21

ÄLVDALEN, V 37

Stabsövning som genomförs inom ramen för Joint Expeditionary Force, JEF, med cirka 500 deltagare från ingående nationer.

NORTHERN COAST, NOCO

ÖSTERSJÖN, V 37-38

Internationell marinövning, i skrivande stund oklart hur mycket resurser Sverige deltar med.

JOINT ENDEAVOUR 21

UKRAINA V 38-39

17 nationer deltar och för Sveriges del syftar övningen till att stärka det internationella samarbetet med Ukraina. Marinen deltar med en skyttegrupp ur Amf 1 samt några övriga befattningar.

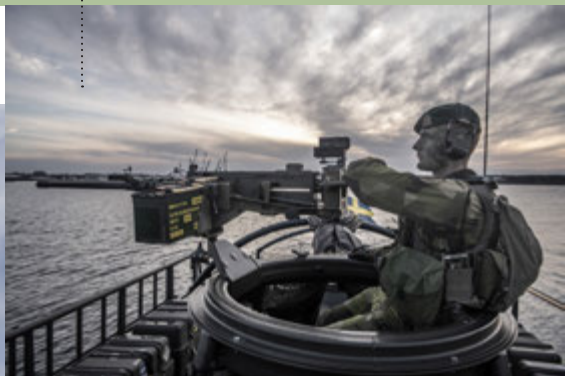
KOMDIR FÄLTÖVNING

SÖDRA SVERIGE, V 39

Syftet är att bygga kompetens och förståelse för den militärstrategiska kommunikationen centralt, regionalt och lokalt som ett led i den fortsatta utvecklingen av kommunikationstjänst i fred, kris och krig.

Från övningen Baltic Protector 2019, med brittiskledda JEF-styrkan i södra Östersjön där Sverige deltog med två Visbykorvetter.

En skyttegrupp ur Amf 1 kommer att delta i Joint Endeavour 21 i Ukraina under hösten.

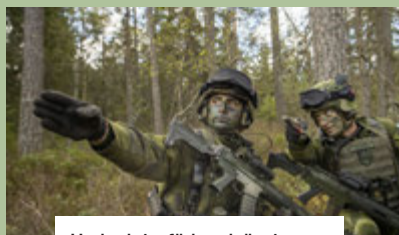
Den multinationella årliga övningen Northern Coasts (Noco) har genomförts sedan 2007 med svenskt deltagande varje år.

NINGSHÖST

JESPER SUNDSTRÖM/F 21

Ruska är finska flygvapnets största övning och sker årligen. Förra året deltog 4 800 personer.

JOEL THUNGREN/STRIDSFOTOAVD.

Under krigsförbandsövningar prövas individer, plutoner och kompanier på bataljonsnivå.

Under Swenex 2020 deltog cirka 2 000 personer.

CAROLINA NILSSON/FÖRSVARSMAKTEN

DAVID CARRE/119

ANTONIA SEHLSTEDT/STRIDSFOTOAVD.

RUSKA

FINLAND, V 40

Finsk flygövning, oklart just nu hur mycket Sverige deltar med.

STEADFAST JUPITER

STAVANGER, V 42-43

Ledningsövning med huvudsyftet att stärka Natos förmåga att genomföra gemensamma försvarsoperationer.

FUNKTIONSOVNING, FUNK 21

V 43

Inom ramen för utveckling av kommunikationstjänsten genomförs FUNK 21. Syftet är att utveckla funktionen, träna processer och metoder.

SWENEX

ÖSTERSJÖN, V 42-43

Marin övning där samtliga marina förband deltar.

LEDNINGSOVNING, LÖ 21

STOCKHOLM, V 46-47

Nationell stabsövning med huvudsyfte att öka den nationella ledningsförmågan samt förmågan att samverka med andra myndigheter, nationer och organisationer.

KRIGSFÖRBANDSOVNINGAR

Under hösten genomförs ett flertal krigsförbandsövningar (KFÖ).

Text **Henrik Lundqvist**
Rådmärk/Leds Komm

Not. Datum kan ändras.

HÅKAN WIKÉ

LJUS BILD AV NYA

Försvarmakten återupprästar Dalregementet och ökar närvaron i Östersund. Ett stort antal nya tjänster har utlysts – både militära och civila. Försvarets Forum har tittat närmare på vad de två orterna har att erbjuda dem som flyttar dit.

DET HAR GÅTT 20 år sedan flaggan halades på I 13 i Falun, och regementet lades ner. De vackra byggnaderna från 1900-talets

första årtionde anpassades för civil verksamhet. Som i Visby, Växjö och många andra orter fick det gamla regementsområdet ett nytt liv.

EXPANSIV REGION

NÄR FÖRSVARSMAKTEN NU återvänder till Falun och Dalregementet återuppstår smyger de först tillbaka in i gamla kaserner, men det är bara i väntan på att ett nytt regementsområde kunnat byggas. För dem som flyttar till Falun

för att arbeta vid Dalregementet väntar en expansiv region med ökande befolkning.

– Falun är helt unikt i Sverige när det handlar om idrott och fritid. Det är också något vi har valt att satsa mycket på och jag kan tänka mig att det är många anställda inom Försvarmakten som har de intressena, säger kommunalrådet Joakim Storck.

Det finns tre skidanläggningar och en rad andra idrottsområden, vandringsle-

Både Östersund och Falun är residensstäder och det syns i stadsbilden. Det innebär också att det finns en god arbetsmarknad och färdiga nätverk som underlättar för nyinflyttade.

FÖRBANDSORTER

der och ridanläggningar. Skid-VM har hållits i Falun fyra gånger, senast 2015 och då på Lugnets skidstadion.

JOBBMÖJLIGHETER

INFÖR ÅTERETABLERINGEN av Dalregementet skrev samtliga partier i kommunfullmäktige under ett uttalande om att de ser positivt på detta.

– Opinionen är positiv och det gemen-

samma uttalandet gjorde att vi kunde känna tillförsikt att det här skulle bli bra, säger Johan Storck.

Joakim Storck.

Regionen har en god arbetsmarknad och Falu kommun har en inflyttarservice för nyinflyttade kallad Rekryteringslots Dalarna.

– Det finns ett stort utbud av jobb och i regionen med Borlänge och Falun.

I området bor närmare 110 000 invånare och det är en dynamisk bygd, säger Johan Storck.

Falun är en residensstad och det innebär att det finns en arbetsmarknad för kvalificerade jobb inom offentlig sektor.

Från Dalarna och över till Jämtland, där det också sker militär återuppbyggnad i länets residensstad Östersund. Där organiseras ett utbildningsdetachment under Västernorrlands regemente I 21 i Sollefteå.

– Östersund är en 15-minu-

JOSHUA GE/WIKIMEDIA COMMONS

tersstad. Det tar aldrig mer än en kvart när man ska någonstans i vardagen, säger Erik Esseen, samordnare mellan Försvarsmakten och Östersunds kommun.

Östersund hade fyra förband när försvarets närvaro var som störst. I dag finns Fältjägarbataljonen, eller 14:e hemvärnsbataljonen, på orten och de är traditionsbärare för Fältjägarregemente I5, som avvecklades 2004. Från 2022 ska 100 värnpliktiga utbildas årligen i Östersund.

– Grytans skjutfält och lägerområde finns och används redan idag av Hemvärnet. Det är ett bra område där det finns möjligheter att använda en del fordon. Av den anledningen finns det sannolikt också ett intresse att öva där, säger Erik Esseen.

NÄRHET TILL NORGE

I NORSKA TRONDHEIM på andra sidan gränsen har amerikanska marinkåren återkommande vinterövningar. Dessa kan vara på väg att bli större framöver, trots att amerikanerna minskat närvaron i

Erik Esseen.

området. Närheten till Norge framhålls också som en fördel med att flytta till Östersund.

– Trøndelag är vår grannregion och det är en betydande region med Trondheim som största stad. Före pandemin var det en hel del som jobbpendlade dit. Östersund har samtidigt en bra arbetsmarknad, säger Erik Esseen.

Det finns stor efterfrågan på en rad kompetenser.

– Har man kompetens inom it-branschen så är det eftertraktat. Ekonomer, sjukvårds- och lärarpersonal är det också brist på här. Det ligger finns också runt 40 statliga myndigheter representerade i Östersund, säger Erik Esseen.

Vissa av myndigheterna är små och har bara ett fåtal anställda, men det är totalt drygt 3 800 anställda inom de statliga myndigheterna på orten.

– Genom kommunens näringslivskontor kan man få hjälp med sådant som behövs när man kommer ny hit. Det handlar om inflyttarservice, allt från bostadsförmedling till jobb för medflyt-

Manskapsbarack i lägret vid Grytans skjutfält. Försvarsmakten planerar att börja använda området för utbildning av värnpliktiga från Västerbotten regemente I21 i Sollefteå. NEDAN: Flygplatsen i Östersund heter Åre Östersund Airport och ligger på Frösön där Jämtlands flygflottilj F4 fanns före nedläggningen 2005.

OLIVIER CLEYVEN/WIKIMEDIA COMMONS

tande, säger Erik Esseen.

Östersund erbjuder stora möjligheter till friluftsliv i alla dess former. Med Jämtlandsfjällen och Åre inom en timmes bilresa bort så är utförsåkning- en det som sticker ut.

– Om man bakar ihop jobb, boende och fritid så kan jag verkligen rekommendera Östersund. Särskilt om man är i småbarnsåren, säger Erik Esseen.

Bostadsmarknaden beskrivs som het, men prismässigt en bra bit under storstadsområdena. ◀

Text **Linus Ehn/Leds Komm**

TILLVÄXT I RUTAN

Med StudioFM vill Försvarsmakten engagera alla medarbetare och frivilligrörelsen i den pågående förstärkningen av Sveriges försvar.

I BÖRJAN AV juni premiärvisades det första avsnittet av StudioFM, ett magasinprogram där ÖB tillsammans med bland andra insatschefen och produktionschefen talade om Försvarsmaktens tillväxt och utveckling. Var står vi idag, hur ska tillväxten ske och hur kan vi stärka Sveriges försvar?

– Utgångspunkten för samtalen och diskussionerna är de mål som ÖB har satt fram till 2025, säger projektledare Karin Lorentzon på Försvarsmaktens kommunikationsavdelning.

UNDERLAG FÖR REFLEKTION

DISKUSSIONEN I STUDION varvades med filmklipp och röster från olika delar av Försvarsmakten. StudioFM görs för samtliga anställda inom myndigheten, och för personer som är engagerade i frivilligrörelsen. Programmet publiceras på intranätet Emilia men är även tillgängligt på Försvarsmaktens webbplats.

– Syftet med StudioFM är dels att sprida kunskap om vad vi gör under tillväxtresan och visa hur vi tillsammans ökar vår försvarsförmåga, dels att få medarbetarna i hela organisationen att själva reflektera, fundera och bidra till att nå målen i försvarsbeslutet, säger Karin Lorentzon.

Planen för fortsättningen är i skrivande stund inte fastslagen, men målet är att släppa två avsnitt årligen åtminstone

BANG AGENCY

fram till 2025. Alla med samma tema – Försvarsmaktens tillväxt och utveckling – men med olika personer i studion och kanske, om covid-situationen tillåter, även publik som inbjuds att delta i diskussionerna.

Förbanden uppmanas att ordna gemensamma visningar för sin personal.

– Ett centralt mål är att få medarbetare att fundera på vad var och en kan göra för att stärka sitt krigsförband för att öka vår försvarskraft, säger Karin Lorentzon.

Du hittar avsnitten här: forsvarsmakten.se/studioFM. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

Under det första avsnittet av Studio FM deltog såväl insatschefen och produktionschefen (ovan) som ÖB (nedan).

Marinens fartyg bemannas normalt endast med anställd personal. Men nu testas ett koncept med värnpliktiga i sjögående befattning, med målet att kunna krigsplacera dem efter muck.

FULLT ÖS OMBORD

Det prisbelönta ledmotivet till tv-serien *The Mandalorian* spelas på en volym som får trumhinnorna att vibrera. Samtidigt stängs luckorna på fartyget HMS Härnösand långsamt och snart har dagsljuset ersatts av lysrörens dunkel.

Visbykorvetten varvar upp gasturbinerna och tät vattenånga fångar upp kölvattnet när hon sätter fart ut från Berga örlogshamn. 20-åriga Hedvig hör musiken men är fortfarande ovetandes om att hon för första gången lämnat fastlandet med ett örlogsfartyg.

– Jag satt inne i stridsledningscentralen och spanade med radarn så jag märkte inte ens att vi kastade loss. Det var mäktigt med musiken, först

trodde jag att det var något larm som gick, säger Hedvig Fichtelius, som är värnpliktig telekigare.

EN ANNORLUNDA UTBILDNINGSMETOD

HON ÄR EN AV de första som genomför den så kallade sjökursen, en sex veckor lång praktikperiod som ska ge tillräckliga kunskaper för krigsplacering efter avslutad utbildning. Under sjökursen lär sig de värnpliktiga hur det går till på ett militärt fartyg med allt ifrån att hitta ombord till att verka med olika vapensystem och sensorer. Parallellt övas den inre striden genom att släcka bränder, täta läckor och reparera utrustning.

– Vi har använt metoden

”fullt ös från första början”, förklarar flottiljchef Jon Wikingsson.

– Syftet är att de som väljer att inte ta anställning ändå ska kunna krigsplaceras i sjögående befattning efter muck.

Sjöstridsflottiljernas värnpliktiga ryckte in i september och har genomfört grundutbildning och lärt sig teoretiskt om sina respektive befattningar vid Sjöstridsskolan, före den avslutande sjökursen vid förbanden.

Fjärde sjöstridsflottiljen har möjliggjort ett nytt sätt att träna genom att öva det svåra och komplexa redan från början, för att därefter drilla moment om och om igen.

– Med den här metoden och rätt ledarskap så får vi snab-

Jon Wikingsson,
flottiljchef,

bare upp-
dividen, såväl
värnpliktig
som sjöman
eller officer,
till en högre
utbildnings-
nivå. Vi
tränar hela
besättningen ända upp till fartygschefen vilket skiljer sig mot annan utbildning i Försvarsmakten, säger Jon Wikingsson.

FICK STENKOLL

UNDER STÖRRE DELEN AV sjökursen är fartygen ute till sjöss långa dagar och förtöjor på kvällarna för att låta besättningen återhämta sig. Under den första turen till sjöss får Hedvig titta på när HMS Härnösands anställda sjömän med språng hämtar brandsläckare, rullar ut slangar och till slut släcker en fingerad brand i ett av alla hundratals utrymmen ombord. Nästa vända är det Hedvigs tur och sjömännen håller sig i bakgrunden.

– Första gången var det svårt, men vi gjorde det flera gånger

och till slut kände jag att jag hade stenkoll – då blev det bara kul, säger Hedvig.

Hela Fjärde sjöstridsflottiljen har deltagit i sjökursen och fjärden Mysingen har varit en skådeplats för allt från minröjning och ubåtsjakt till luftförsvar. Tobias Irebro är stridsledningsofficer på minröjningsfartyget HMS Kullen, som

”Det var pang på direkt och ut på drabbningsplatserna. Jag tror inte de värnpliktiga riktigt förstod vad som hände i början.”

också har haft flera värnpliktiga ombord.

– Det var pang på direkt och ut på drabbningsplatserna. Jag tror inte att de värnpliktiga riktigt förstod vad som hände i början. Det var knappt att vi gjorde det, men på sikt så tror jag att de kände sig integrerade i besättningen.

– Rekryternas utbildningskurva har varit extremt brant, säger Tobias Irebro.

SOM EN FAMILJ

FJÄRDE SJÖSTRIDSFLOTTILJENS sjökurs avslutades med en längre tur till sjöss där de värnpliktiga fick känna på vardagen ombord med lägre tempo, skarpa uppgifter och sjövakter som jobbar skift.

– Jag älskar att vara i en besättning! Man blir som en familj, precis som alla säger.

Nu har jag lärt mig att man inte blir så trött med vaktsystemet ombord.

— Sista veckan var jag ensam värnpliktig i min tjänstegren efter att de andra sjukmönstrat. Jag fick mer ansvar och det kändes verkligen som att jag kunde bidra, säger Hedvig Fichtelius. ◀

Text & foto **Melina Westerberg/**
Försvarsmakten

Det är anställda sjömän och gruppbefäl som jobbar ombord i ordinarie besättning som instruerar sjökursens värnpliktiga. Sjömännen visar hur sjunkbomber apteras, klargöring av kulsprutor och förberedelser av sjökort.

Visbykorvetten HMS Härnösand är på väg att förtöja på Berga efter en lång dag till sjöss under sjökursen.

Värnpliktiga signalmatrosar håller utkik efter luftshot ombord på en av flottiljens korvetter.

AFGHANISTAN

75 procent av de 612 kvotflyktingar som Försvarsmakten flög ut från Kabul var kvinnor och barn, enligt Migrationsverkets GD Mikael Ribbenvik i ett uttalande efter operationen. Han konstaterade också att Försvarsmaktens insats var helt avgörande för evakueringen.

FLYKTPLANEN ►

Den 21 augusti landade det första svenska planet på Kabuls internationella flygplats. Under de följande dagarna skulle Försvarsmakten komma att flyga ut 1 100 personer från Afghanistan, i en operation som saknar motstycke i myndighetens historia.

Text **Försvarsmakten** Foto **Alexander Gustavsson/Stridsfotoavd**

AFGHANISTAN

DEN SNABBA evakueringen skedde med hjälp av en luftbro bestående av två transportflygplan TP 84 Hercules från F 7 och fraktflygplan av typen Boeing C-17 Globemaster, från den internationella transportflygheten Heavy Airlift Wing.

De två TP 84:orna flög mellan Islamabad i Pakistan och Kabul, C-17-planen mellan Tbilisi i Georgien och Kabul. Vidaretransport från Islamabad respektive Tbilisi skedde med inhyrda flygbolag till olika destinationer.

SOG-OPERATÖRER AVGÖRANDE

SPECIALFÖRBANDSOPERATÖRERNA som medföljde in till Kabul var instrumentella i arbetet med evakueringen, som skedde i samarbete med utrikesdepartementet och Migrationsverket.

– Flygtrafiken på Kabuls flygplats var intensiv. Därför

var det ett absolut krav att hålla slot-tiderna, vilket innebar att planen måste lyfta oavsett om de är fullastade eller ej. Detta har givetvis satt press på de som genomför identitets- och säkerhetskontroller, berättade Per Carlemalm, chef för transportflygskvadronen på Skaraborgs flygflottilj i samband med operationen.

De personer som skulle evakueras anlände till flygplatsen med bussar från centrala Kabul. Förhandling om passage in på flygplatsen skedde mellan talibanerna och amerikansk personal, varefter svenska operatörer mötte upp.

När det bekräftats att en person hade tillhörighet till Sverige lyftes dessa över taggtrådshinder, gjutna vattenfyllda diken och murar som rests. Efter skyddsvisitation fördes de till en uppsamlingsplats för ytterligare genomgång av utrikesdepartementet och Migrationsverket.

Arbetet med att kontrollera

Situationen utanför flygplatsen i Kabul var orolig och uppgiften att hitta personer med Sverigeanknytning tuff.

Personal ur specialförbanden skyddade besättningarna och stöttade även UD i hanteringen av personer som skulle evakueras.

Jonas Helmersson (bilden) och Alexander Gustavsson från Stridsfotoavdelningen dokumenterade operationen.

Försvarmaktens personal dirigerar de personer som evakuerats till civila flygplan i Pakistan.

Drygt 1 100 personer
evakuerades med
hjälp av två TP84:or
(bilden) och C-17-plan
från HAW.

AFGHANISTAN

Operationen hade inte varit möjlig utan stödet från specialförbandsoperatörer, som samverkade med övriga nationers motsvarande enheter på plats.

UD-personal visar evakuerade personer till rätta på Islamabads flygplats, efter den sista flygningen från Kabul.

AFGHANISTAN

TP 84 Hercules är inte byggda för komfort, vilket de evakuerade fick erfara under flygningen från Kabul till Islamabad.

Det sista svenska flygplanet ut ur Kabul landade den 27 augusti i Islamabad.

Soldater och personal som deltog i operationen sov mellan två och fyra timmar per dygn inne på flygplatsen i Islamabad

---

”Jag hyser den största respekt för de specialförbandsoperatörer som deltagit och personalen från transportflygdivisionen och Heavy Airlift Wing som med stor säkerhet flugit in och ut från Kabuls flygplats.”

INSATSCHEF MICHAEL CLAESSON

---

vilka som uppfyllde kriterierna för att få följa med på flygplanen var komplext, tidskrävande och psykiskt påfrestande, och leddes av en ambassadör från utrikesdepartementet tillsammans med specialförbanden.

– Flygningarna har genomförts i ett område med mycket hög risknivå och operationen har skett under extremt pressade förhållanden, sa Försvarsmaktens insatschef Michael Claesson efter att det sista svenska planet hade lyft från Kabuls flygplats den 27 augusti.

– Jag hyser den största

respekt för de specialförbandsoperatörer som deltagit och personalen från transportflygdivisionen och Heavy Airlift Wing som med stor säkerhet flugit in och ut från Kabuls flygplats, väl medvetna om de risker som funnits på plats. ◀

Totalt genomförde Försvarsmakten 22 transporter från Kabul, varav de sista med en extremt kraftig hotbild efter bombattacken mot flygplatsen den 26 augusti.

A person in a military uniform is lifting a large, dark green duffel bag. The bag is resting on a wooden surface. The person is holding the top handles of the bag. In the background, another person wearing a face mask is visible, working at a table. The setting appears to be a warehouse or a large industrial space with high ceilings and bright, rectangular pendant lights hanging from the ceiling. The overall tone is professional and focused.

HISTORISKT

INRYCK I NORR

I slutet av juni ryckte drygt 150 värnpliktiga in på Arméns jägarbataljon vid Norrbottens regemente I 19. Men när de muckar i vår sker det från Norrlands dragonregemente K 4, som återinrättas vid årsskiftet.

Text & foto **David Kristiansen/Försvarsmakten**

FÖRVÄNTNINGARNA bland de värnpliktiga som köar inför inskrivning på 2:a skvadron på Arméns jägarbataljon i Arvidsjaur är stora. Många ser sig nervöst omkring i den gula korridoren i väntan på att få påbörja den krävande utbildningen till jägarsoldat.

Det är sista gången en kull värnpliktiga jägarsoldater rycker in på jägarbataljonen vid Norrbottens regemente I 19. Till våren kommer de att ha gått igenom många långa övningar och upplevt mängder

delas de värnpliktiga in i mindre grupper för att ta sig från inskrivningen till förrådet. Där ska det i rask takt kvitteras ut materiel som är en grundläggande del av förvandlingen från civil till grönklädd.

Solen gassar och luften vibrerar av förväntningar och spänd nervositet. För många är det här första gången de ska bo på egen hand, utan familj och vänner.

– Det har varit spännande hittills och det är mycket förväntningar. Jag är faktiskt lite nervös för vad som väntar – det känns lite pirrigt inför testerna, säger Hugo Mattsson, 18 år

”Utbildningen kommer att hålla samma höga kvalitet som tidigare och vi kommer att arbeta efter samma upplägg.”

av fältdygn. När det blir dags att lämna grindarna efter avslutad utbildning sker det från Norrlands dragonregemente K4, som formellt etableras vid årsskiftet.

– Det är såklart en speciell situation för våra värnpliktiga, säger överstelöjtnant Fredrik Andersson, bataljonchef.

– Men de kommer inte att märka något under själva grundutbildningen, den kommer att hålla samma höga kvalitet som tidigare och vi kommer att arbeta efter samma upplägg som tidigare.

NERVÖST OCH PIRRIGT

PÅ GRUND AV coronasituationen genomförs årets inryck på ett speciellt vis. Bland annat

och från Söderhamn, medan han väntar på nya besked från befälen.

Vad ser du mest fram emot?

– Att vara ute i fält. Och så längtar jag efter snön. Jag är lite nervös men det ska bli kul, säger han och marscherar vidare för att inventera den materiel som plockats ut.

Inne på förrådet hämtas bland annat uniform, marschkängor och ryggsäckar ut. Det är tung packning som ska bäras och många svettas ymnigt i den stekande solen. Men få, om någon, vet ännu inte att de under utbildningen kommer att få bära betydligt tyngre packning än så här.

– Det känns spännande att rycka in och det är framför

Luften vibrerar av förväntningar när de nyinryckta påbörjar den elva månader långa resan.

Det ska gå undan när den personliga
utrustningen kvitteras ut från
förrådet.

PLIKTEN

Drygt 150 värnpliktiga
ryckte in på Arméns
jägarbataljon
vid Norrbottens
regemente I 19 i
början av sommaren.
När de rycker ut
lämnar de istället K 4.

"Det är mycket intryck
och nervositet nu i
början men det ska bli
kul", säger David Pollack,
24 år, från Uppsala.

PLIKTEN

Myggmedel, klisterlinda och skavsårsplåster är en del av den personliga utrustningen som kommer att bli guld värd för de värnpliktiga.

Utrustningen som kvitteras ut är tung. Men under utbildningens gång kommer de värnpliktiga att få bära ännu tyngre packning.

På grund av coronasituationen genomförs inryckningen uppdelad i mindre grupper.

Överstelöjtnant Fredrik Andersson, bataljonchef.

allt mycket intryck nu i början men det ska bli kul. Det finns självklart mycket nervositet i luften men det ska nog gå bra, säger David Pollack, 24 år, från Uppsala.

Han inser att det är en stor omställning att gå från det civila till det militära.

– Man vet inte riktigt vad som förväntas av en och vad utbildningen kommer att bjuda på. Men mest ser jag fram emot

nytt regemente samtidigt som verksamheten bedrivs i full skala är förstås en utmaning.

– Vi behöver växa successivt och får inledningsvis fortsatt stöd av I 19. Men kvaliteten på utbildningen kommer inte att påverkas. Det handlar snarare om att vi behöver växa som organisation med både civila och militära befattningar, säger bataljonchefen överstelöjtnant Fredrik Andersson.

”Mest ser jag fram emot att få sätta mig själv på prov och anta utbildningens fysiska utmaningar.”

---

att få sätta mig själv på prov och anta utbildningens fysiska utmaningar, säger han och lyfter upp sin packning för att bege sig till plutonens samlingsplats.

SUCCESSIV TILLVÄXT

DEN 24 SEPTEMBER invigs det nya jägarregementet, Norrlands dragonregemente K4, även om det formellt alltså inrättas först vid årsskiftet. Att utveckla ett

Men redan då har de värnpliktiga hunnit lära sig vad som förväntas av en jägarsoldat som ska verka på djupet i subarktisk miljö. Och till våren har många av dem förhoppningsvis klarat utbildningens provningar och tilldelats utbildningstecknet för jägare, jägarbågen. När grindarna väl öppnas blir de den första kullen att mucka från Norrlands dragonregemente K4. ◀

VILDEVITTRA

.. MED ÖVERRASKNING SOM VAPEN

Just nu utvecklas 31:a bataljonen på K 3 för att kunna understödja specialförbanden. Under övningen Vildvittra trimmades luftlandsättning och strid tillsammans med 2:a helikopterskvadron.

DET OMISSKÄNNLIGA, kraftfulla ljudet tilltar i styrka. Snart syns tre helikoptrar över skogsbrynet. De närmar sig den nyss så tysta och fridfulla skogsglantan snabbt. Så snart de fått markkontakt öppnas sidodörrarna och stridsberedda soldater strömmar ut.

Några minuter senare är helikoptrarna borta och tystnaden återvänder. Men det är en bedräglig tystnad. Lufttransporten ska strax återkomma och luftlandsätta ytterligare soldater.

Vi har nyss bevittnat ett av nyckelmomenten i övningen Vildvittra, där jägarsoldaterna i

31:a bataljonen på K 3 i maj övade tillsammans med 2:a helikopterskvadron från Helikopterflottiljen. Platsen är någonstans i de västgötska skogarna.

LEVER I ARMHÅLAN

JÄGARSOLDATERNAS övergripande uppgift var att verka självständigt i terrängen för att bekämpa en motståndare. Inom förbandet brukar de säga att när 31:a bataljonen genomför taktiska luftlandsättningar så ”lever de i armhålan”, vilket betyder att de själva bär med sig alla förnödenheter och all materiel. Under Vildvittra hade soldaterna inte ens tillgång till sovsäckar och tält, utan sov under bar himmel.

– Vårt fokus på den här övningen var att med en del av vårt förband ta oss till en ny plats och där samgrupperade vi med 31:a bataljonen, berättar kapten Simon Qvist, övningsledare från 2:a helikopterskvadron.

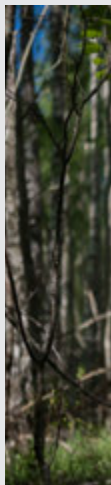
– Därefter skulle vi bedriva en gemensam operativ planering och slutligen lösa den större uppgiften att ta och försvara nyckelterräng inom ramen för den uppgift som högre chef hade gett oss.

HELIKOPTER I STRID

EN UNIK DEL AV övningen var att helikopterskvadronen även understödde förbandet i strid på marken. Dels genom ett välriktat eldunderstöd, dels genom ett trängningsmoment där 31:a bataljonen omringade fienden varefter personal luftlandsattes direkt på anfalls-målet.

– Vårt samarbete med 2:a helikopterskvadron fungerar väldigt bra, det märks att vi är vana att arbeta med varandra och har lärt känna varandra väl, berättar överstelöjtnant Henrik Peters som är bataljonschef på 31:a bataljonen.

– Det är kul och utmanande att leda förbandet i fält tillsam-

mans med soldaterna. Jag förväntas ha samma fysiska stridsduglighet och jag har bara mina signalister och min karta att leda med.

Samarbetet mellan de två enheterna skapar unika förmågor i form av snabba förflyttningar där man kan uppnå ett överraskningsmoment:

målinriktade jägarsoldater tillsammans med oförutsägbara helikoptrar. ◀

Text **Catrine Halvardsson/K3**

HUR ÄR DET ATT JOBBA PÅ 31:A BATALJON?

Försvarsmaktens medarbetarundersökning FM Vind vittnar de anställda om en synnerligen god arbetsplats på bataljonen de senaste åren. Att rapportens staplar når höga nivåer är något som bataljonschef överstelöjtnant Henrik Peters är stolt över. Han tror att det till del beror på de viktiga och spännande uppgifterna man får delta i, vilket skapar en positiv anda. Samtidigt påpekar han att det är avgörande

att det råder en öppen kultur, där man vågar prata om svåra saker med varandra.

– Jag förväntar mig att mina medarbetare tar verksamheten på allvar. Man ska alltid göra sitt bästa och har man inte möjlighet att göra det måste man vara öppen och ärlig med det. Vi ställer krav och tränar för att vi ska klara av våra uppgifter och för att vi alla ska komma hem från insatserna levande.

Många tror att räcker

att vara stor och stark för att klara en tjänst som jägarsoldat, men det stämmer inte, påpekar Henrik Peters. Visst är tjänsten fysiskt utmanande och alla behöver vara i bra fysisk trim men vem som helst kan klara av att träna sig till den fysiska förmågan.

– Hos oss är det viktigare vem man är, man behöver ha en psykisk stabilitet, god inlärningsförmåga och framförallt vara en lagspelare. Allt vi gör syftar till att vi ska

Överstelöjtnant Henrik Peters.

klara av att lösa skarpa uppgifter där soldaterna förväntas agera och ta ansvar för både sitt eget och andras liv.

Värnpliktig kulspruteskytt under ett av övningens skarpskjutningsmoment.

En av jägarsoldaterna framrycker mot anfallsmålet.

Kapten Simon Qvist, övningsledare från 2:a helikopterskvadron, under pågående luftlandsättning.

PÅ METOCC PÅGÅR SKARP VERKSAMHET DYGNET RUNT. DERAS PROGNOSE OCH BEDÖMNINGAR ÄR AVGÖRANDE FÖR ALL SVENSK MILITÄR VERKSAMHET.

KLART

MARTIN HAGMAN lutar sig fram mot en av de sex bildskärmar som dominerar skrivbordet. Han är officer och meteorolog, hans arbetsplats Metocc (Försvarsmaktens Meteorologiska och Oceanografiska centrum) på Ledningsregementet i Enköping.

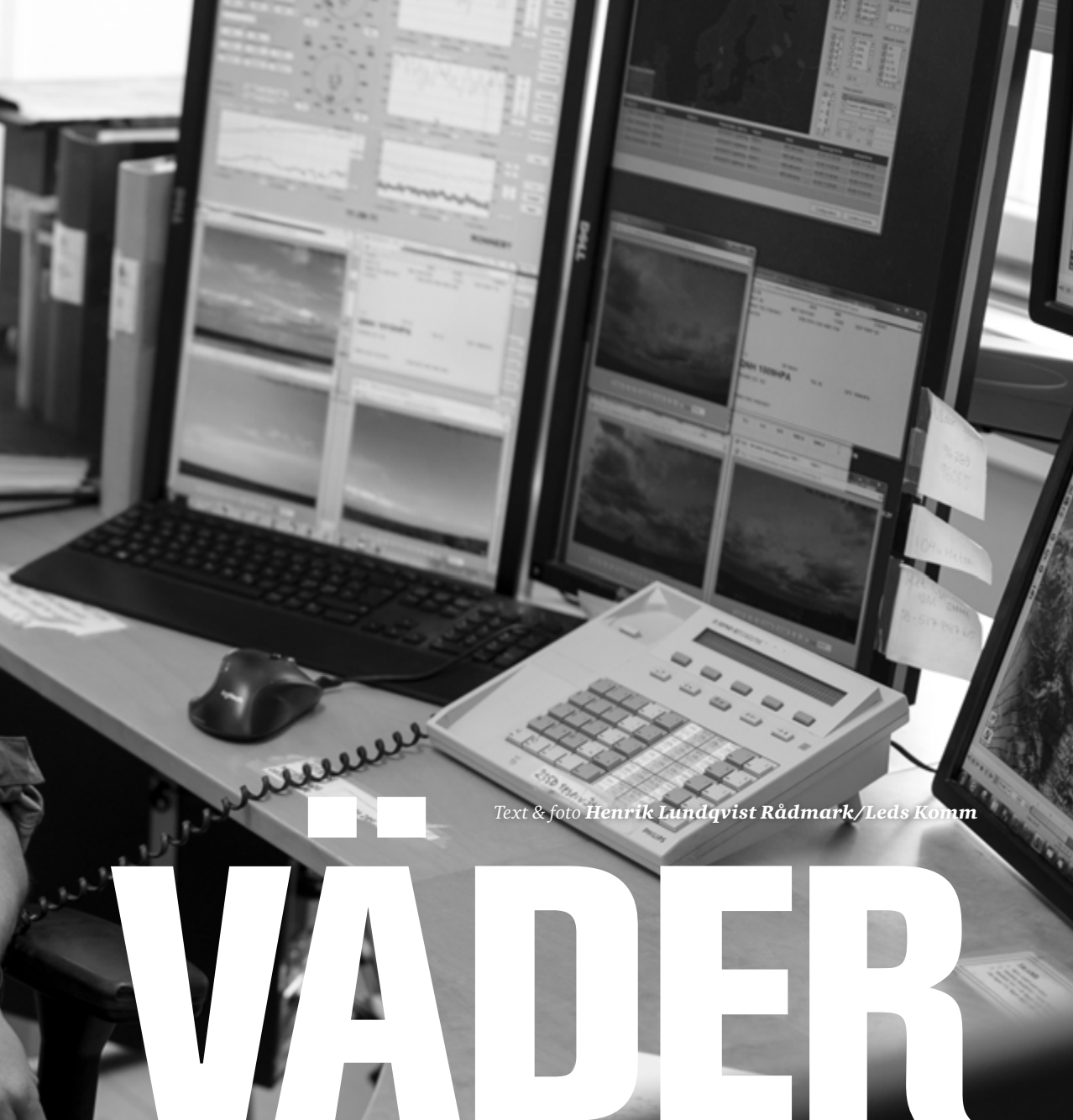
Bilden på skärmen är täckt av symboler, siffror, linjer och förkortningar. Bakom dessa

går konturerna av Sverige och delar av grannländerna att skönja. För en oinvigd säger bilden knappast någonting. För Martin, däremot, talar den om hur vädret utvecklar sig.

Det krävs bara ett kort samtal med honom innan insikten landar att "väder" är ett väl övergripande begrepp. Här på plan sex i byggnaden som allmänt kallas "höghu-

set" i Enköping, jobbar man med mer specifika begrepp: vindstyrka, vindriktning, våghöjd, nederbörd, sikt, molnighet, molnhöjder, isbildning i moln, lufttryck, atmosfäriskt brytningsindex, rymdväder ... Listan kan göras längre.

Martin klickar bort nästan alla symboler, så att kartan nära nog ser ut som en vanlig väderkarta. Och pekar på åsk-

Text & foto **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

VÄDER

symbolerna över södra Sverige.

– Här ligger vårt huvudfokus idag, säger han och rabblar en sammanfattning av väderläget, som i stort går ut på att ett lågtryck över sydöstra delarna av landet fördjupas och för med sig ökande vindar, regn, snö och försämrad sikt, bland annat. Dåligt väder med andra ord.

Skälet till att södra Sverige

får särskild uppmärksamhet i dag är att Metocc bidrar till arméns övning Sydfront 21. I praktiken innebär det att de levererar prognoser som övningsledningen och staber på övande förband använder för att fatta taktiska beslut.

– För arméförband påverkar väderfaktorer framkomlighet, artilleri, luftvärn, UAV-system, hur långt radarsensorer kan

nå och effektiva avstånd för radiokommunikation. Späningsförband kan förstås också begränsas av låga moln och nedsatt sikt, förklarar Martin. Även stridsvärdet hos soldater och befäl påverkas av vädret.

STÄNDIGT SKARP VERKSAMHET

MEN HÄR PÅ Metocc påverkas inte verksamheten nämnvärt av övningsdeltagandet. Här

bedrivs nämligen ständigt skarp verksamhet. Varje dag i veckan, varje timme på dygnet. Så har det varit alltsedan verksamheten startade, då som en vädertjänst för flyget.

– Flygvapnet är den stridskraft som påverkas mest av väderförhållanden. Exempelvis kan nedsatt sikt innebära att det inte går att landa efter en genomförd flygning. Isbildning i moln, något som sker även på sommaren, kan skapa problem med nedisade vingar, säger Martin.

Varje flygflottilj har en egen väderavdelning, men Metocc i Enköping levererar alltid ständigt uppdaterad väderinformation till dem, som sedan blir till prognoser efter diskussionen med meteorologen på plats.

Martin inledde sin kar-

förbättra metodiken och det datorstöd som används en trappa upp. Datorerna hanterar mängder av information från väderstationer över hela landet, och även sådan som kommer från internationella organisationer.

Men Martin är nog med att påpeka att oavsett hur bra en vädermodell är, och oavsett hur mycket datorkraft man har tillgång till för att beräkna väderutvecklingen, behövs en människa som tolkar informationen för att kunna utfärda en prognos för ett begränsat geografiskt område.

– Som alla meteorologer utgår vi från resultatet av ett antal olika modeller och väljer den som är mest sannolik. Modellerna är bra på att räkna ut hur vädret utvecklas en

”Fortfarande förekommer det nog att meteorologen något skamsen går ner till flygdivisionen med en tårta.”

riär på F 21 i Luleå, och minns hur planen ibland kunde bli tvungna att gå till en alternativ flygplats för landning efter ett pass, när meteorologen gjort en missbedömning av siktförhållandena.

– Det händer fortfarande även om allt mer avancerade prognosmodeller och kraftfullt datorstöd minskar antalet felaktiga prognoser. Men fortfarande förekommer det nog att meteorologen något skamsen går ner till flygdivisionen med en tårta efter en prognos som inte visade sig stämma, säger Martin och ler.

På våningen under rummet med de många bildskärmarna sitter utvecklingsavdelningen. De är nästan lika många som på produktionsavdelningen och arbetar ständigt med att

bit upp från jordytan. Men samspelet mellan marken och luften gör att vädret i marknivå är betydligt svårare att förutse, förklarar Martin.

VIKTIGT FÖR SÄKERHETEN

FÖR ATT MINIMERA felaktiga prognoser, som kan leda till dåliga beslut på ett förband, sker kontinuerligt uppföljningar. Och till skillnad från i den civila världen är försvarsmeteorologerna skyldiga att meddela viss verksamhet, framför allt inom flyget, eventuella förändringar.

– Det är ett konstant arbete under dygnets alla timmar. Man ska komma ihåg att väderförhållanden i hög grad berör säkerheten för verksamhet.

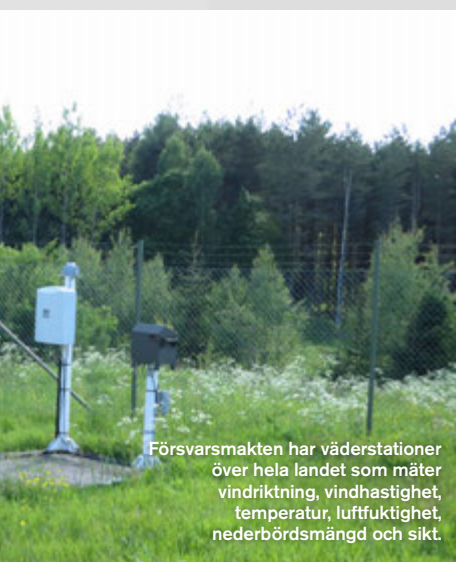
Exempelvis undviker man att flyga om det blåser för

FÖRSVARSMAKTEN/3.E.HKPSKV

På Metocc arbetar cirka 30 försvarsmeteorologer. Totalt har förbandet ett 50-tal medarbetare.

Försvarmakten har väderstationer över hela landet som mäter vindriktning, vindhastighet, temperatur, luftfuktighet, nederbörds mängd och sikt.

mycket. Inte för att flygplanen inte skulle klara det, utan för att piloten skulle utsättas för onödiga risker om han eller hon behöver skjuta ut sig ur planet. Av samma skäl flyger man inte vid för kall väderlek eller ger sig ut till havs om det går för hög sjö.

Under två år tog Martin en paus från arbetet i Enköping, för att forska kring molnbildning över snö, något som är särskilt svårt att förutse och av uppenbara skäl särskilt intressant i ett land som Sverige, med delvis subarktiskt klimat. Forskningsåret gjorde han som anställd i Försvarmakten, men under ledning av en professor på Stockholms Universitet. Det

upplägget är en av fördelarna med jobbet som meteorolog i Försvarmakten, påpekar han.

– Möjligheten till forskning ges vid behov och innebär att du har full lön från Försvarmakten samtidigt som du får en chans att fördjupa dig inom ett område som är intressant för Försvarmakten. För myndighetens del innebär det att kunskapen ökar, när meteorologen kommer tillbaka.

UNDERVATTENSVÄDER

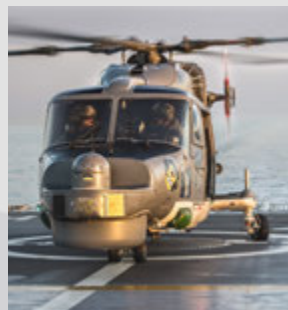
VID ETT ANNAT av borden sitter försvarsmeteorologen Annika Schröder. Hon tittar inte på väderförhållanden vid marken eller i luften utan dyker ner under vattenytan. Begreppet

Siktförhållanden kan påverka flygverksamhet. I vissa fall kan exempelvis en helikopter eller ett flygplan behöva flyga till en alternativ landningsplats.

Vid lufttankning vill man exempelvis undvika moln, turbulens och åska, utan istället ha klart och lugnt väder.

JOHAN LUNDAHL/FÖRSVARSMAKTEN

JOEL THUNGEN/FÖRSVARSMAKTEN

Vindar och våghöjd påverkar marin verksamhet, exempelvis vid helikopterlandning på fartyg.

”Vi delar mycket väderinformation men våra produkter är helt och hållet anpassade för militär verksamhet, inom landet och internationellt.”

är oceanografi och innefattar bland annat vattnets rörelser, temperaturer och så kallade skiktbildningar. Dessa, förklarar hon, påverkar hur fort och långt signaler kan färdas genom vattnet. Något som är högtintressant för undervattensverksamhet och för spaning efter undervattensfarkoster.

– Det handlar ju inte bara om hur exempelvis en sonar ska användas för att ”höra” så långt som möjligt, utan även hur egna farkoster ska bete sig för att undgå upptäckt, förklarar hon.

Vi går till ett annat bord där skärmen visar en karta över

Mali. Strax sydväst om Gao, där den svenska insatsstyrkan befinner sig, syns ett kraftigt rödlila område. Det vi ser är en särskild satellitbild som visar hur en stor mängd sand rör sig i luften. En siffra intill det rödlila området talar om att sikten är 700 meter. Och området rör sig mot insatsområdet.

– Det är ett bra exempel på hur vi skiljer oss från exempelvis SMHI. Vi delar mycket väderinformation, men våra produkter är helt och hållet anpassade för militär verksamhet, både inom landet och internationellt, förklarar Martin.

Vad är det bästa med att jobba som försvarsmeteorolog?

– Att vara så nära kunden, alltså verksamheten. Här får vi möjlighet att följa med ut på övningar, vilket bland annat ger möjlighet att själva uppleva hur vädret konkret påverkar operationer, och se hur viktigt vårt arbete är. ◀

Metocc-fakta

Försvarsmaktens meteorologiska och oceanografiska centrum, Metocc, tillhör Ledningsregimentet i Enköping och är en gemensam resurs för Försvarsmaktens förband och staber. Metocc gör meteorologiska- och oceanografiska prognoser och bedömningar för militär verksamhet både i Sverige och utomlands, och är bemannat dygnet runt.

SÅ PÅVERKAS MILITÄRA OPERATIONER AV VÄDER

LEDNING

» Radiotrafik, satellitkommunikation och gps påverkas av rymdväderstörningar, och radio även av ledskikt eller onormala räckviddsförhållanden. Även övervakning med radar påverkas.

UNDERRÄTTELSE

» Kompakta moln och nederbörd försämrar möjligheterna till flygburen spaning.

» Markbundna underrättelseförband påverkas av lokala siktnedsättningar som dimma, termisk turbulens eller kraftig nederbörd.

» Marina optiska spaningsresurser påverkas av utbredd havsdimma och mycket låga moln.

» Radarsensorer påverkas av ledskikt/onormala

brytningsförhållanden i luften.

» Visuella sensorer och infraröda sensorer dämpas av nederbörd, hög luftfuktighet och moln.

» Rymdväder (solaktivitet) kan påverka HF- och VHF-spaningssensorer.

» Räckvidden för undervattenssensorer påverkas av temperatur och salthalt i vattnet samt, sjöhävning, kraftig nederbörd och daglig variation av ytvattenuppvärmning.

RÖRLIGHET

» Framkomlighet för båtar och fartyg kan påverkas av isförekost, sjöhävning och nedisning samt kraftigt nedsatt sikt i dimma/tätt snöfall.

» Landgående enheter påverkas av stora snö-

mängder, ishalka, bärighet i mark, höga flöden, samt isförekost.

» Flygfarkoster begränsas främst av låga moln/dimma isbildning och höga vindhastigheter.

VERKAN

» Vapensystem med optiska eller IR-sensorer påverkas av både rymdväder och meteorologiskt väder. Även vapensystem med GPS eller radarsensorer kan påverkas.

» Molnbas och hög luftfuktighet samt nederbörd påverkar optiska och IR-sensorer.

» Kraftig byvind kan påverka projektiler i luften.

SKYDD

» Heltäckande molntäcke ger skydd mot

satellitspaning och flygburen höghöjdsspaning.

» Disig luft försämrar upplösning av fotografier etcetera.

» Låga moln och dimma skyddar mot övervakning med hjälp av drönare eller genom flygspaning.

» Sensorräckvidder påverkas av siktnedsättning och moln och onormala radarräckvidder.

UTHÅLLIGHET

» Marina enheter påverkas främst av sjöhävning och nedisning.

» Markoperationer påverkas av sträng kyla eller hög värmeeffekt.

» För flygfarkoster som lufttankar kan större områden med blixtpåverka tillgängligheten på tankflygplan.

DÄRFÖR TROR DE PÅ

Övergången till trebefälssystemet ska vara slutförd den 1 januari 2023. Här berättar

"Arbetsätt och roller tydliggörs"

"UNDER HELA MIN karriär som yrkesofficer har både min utbildning och mina arbetsuppgifter haft fokus på att skapa en bred och djup kompetens. Jag har under min mina år som specialistofficer haft förmånen att få jobba inom väldigt många områden och inriktningar inom flera olika materielsystem, funktioner och på olika ledningsnivåer.

Jag ser mig själv som specialistofficer trots att jag är uppvuxen i det tidigare NBO-systemet. Blickar jag tillbaka kan jag bara konstatera att utbildning av yrkesofficerare under denna period skedde med inriktning mot en bred och djup kompetens. Därefter valdes de yrkesofficerare ut som skulle utvecklas mot högre befattningar. Ett ganska kostsamt system som dessutom var tidskrävande relativt sin utbildningslängd.

VAD INNEBÄR DET då för mig som person med att vi slutför implementeringen av 3BS? Det är väldigt viktigt för att kunna tillväxa på ett effektivt sätt i Försvarsmakten, både personellt och organisatoriskt, från lägsta förbandsnivå till befattningar vid central ledning. Rätt individer utbildas och be-

mannar rätt befattningar, arbetsätt och roller tydliggörs mellan de båda kategorierna.

För kamrater med bakgrund som yrkesofficer i NBO innebär övergången att möjligheter för en individuell utveckling öppnas upp igen. Från 2008 har vi inte haft samma möjligheter då de flesta befattningarna efterhand har fått en ny kravsättning mot antingen officerskategorin eller mot specialistofficerskategorin.

GRADBETECKNINGARNA HAR självklart en viktig betydelse och identitet. Jag grubblade själv ganska mycket över detta 2013 när jag stod inför min egen konvertering. Jag insåg dock ganska snabbt att mina uppgifter förändrades och rollen blev mycket tydlig och mer konkret.

Jag kan fortfarande reflektera över just detta med gradbeteckningar, men inser samtidigt att symboliken har anpassats och blivit jämförbar mellan de olika kategorierna. Efter den 1 oktober 2019 harmoniserar dessa nu fullt ut med samma antal symboler/attribut för de olika nivåerna i respektive kategori.

Jag vill också nämna några ord om den felaktiga bild avseende löneutveckling som

ANTONIA SEHLSTEDT/STRIDSFOTOAVD

JOHAN LINDGREN
Försvarsmaktsförvaltare och specialistofficer sedan 2013.

ganska ofta lyfts fram. Det finns så klart en grund för denna uppfattning, men den härstammar från 2008 då trebefälssystemet infördes. En felaktig bild som skapades genom okunskap och en icke färdig systembeskrivning av hur trebefälssystemet skulle se ut fullt infört.

I verkligheten innebär systemet att jag som arbetstagare har en löneutveckling kopplad till befattning och ansvar men också till kompetensdjup och bredd. ◀

TREBEFÄLSSYSTEMET

två officerare om hur övergången har påverkat dem.

"Det är våra taktiska officerare som är det nya"

JAG HAR EN bakgrund från artilleriet och mek/pansar där min roll inom understödsledning på kompani till brigad alltid har utgått från vad vi idag benämner som medledarskap.

Att ingå i en ledning och stödja en taktisk chef med specialistkunskaper är en roll som går att jämföra med triader och dualitet vi idag ser i trebefälssystemet.

Det var först under mina studier på högre specialistofficersutbildning (HSOU) 2017-2018 som jag fick möjlighet att fördjupa mig i specialistofficers roll.

Hur ser samspelet mellan specialist- och taktisk officer ut i dualitet och triad, och hur stödjer jag min chef på bästa sätt?

EFTER HSOU HAR jag tjänstgjort på Helikopterflottiljens planavdelning som planbefäl. Befattningen har under åren utvecklats till "planförvaltare", en dualitet tillsammans med planchefen där vi tillsammans har arbetat med och utvecklat flottiljens planering.

I min nya befattning som flottiljstabsförvaltare har jag förmånen att få vara med och utveckla arbetet i en triad tillsammans med stabschefen och

dennes ställföreträdare.

Jag uppfattar farhågor om att specialistofficeren har en lägre möjlighet till påverkan och att det skulle påverka statusen negativt. Min uppfattning är att vi i Flygvapnet har en lång tradition av att tillvarata erfarenheter, genomföra riskanalyser och utveckla regelverk vilka alla bygger på erfarenheter och djup kompetens.

VARFÖR SKULLE Flygvapnet sluta lyssna, eller värdera utslagor lägre från en individ som igår var NBO och idag är specialistofficer? Jag skulle säga tvärtom.

När du som specialist företräder ditt förband i funktion eller sakfråga gör du det för att du är bäst lämpad, baserat på erfarenhet och djup kompetens.

När det gäller påverkan upplever jag snarare att jag har större möjlighet till detta som specialistofficer, inte längre generalist utan specialist, och därigenom får mina råd och förslag större tyngd i beslutberedning.

Avslutningsvis: tror jag på 3BS? Jag upplever inte att specialistofficeren är det nya, vi har bara fått ett nytt gradsystem. Arbetsuppgifterna och

LARS JÄNSSON/HKPFLOTTILJEN

FREDRIK ROMÅS
Flottiljstabsförvaltare och enhetsförvaltare vid hkpfloottiljen.

rollerna är ungefär desamma som tidigare.

Det är våra taktiska officerare som är det nya. Med en akademisk utbildning, en tydligare inriktning för karriären och med ett mål redan från start att snabbt förstärka högre ledningsnivåer med analytiskt-kritiskt tänkande och beslutskraft.

Och ja, jag tror på 3BS om vi fortsätter att utforma och utveckla den saxade svenska modellen som är under införande. ◀

NÄR KRIGAREN KOMMER HEM

Ny forskning belyser brister i samhällets förmåga att ta hand om traumatiserad militär personal.

BAKOM FORSKNINGEN står Jan Grimell, tidigare yrkesofficer och i dag präst. Han har intervjuat åtta soldater som varit på internationell insats, varav en huvuddel i dag lever med permanent PTSD, posttraumatiskt stressyndrom. Hans främsta slutsats är alltså att samhället inte är riktigt rustat för att ta hand om och hjälpa de här människorna.

– PTSD är ju en medicinsk diagnos och är alltför snäv för att beskriva hela problematiken. För att verkligen kunna hjälpa och stötta de här personerna krävs en vidare syn och förståelse för den här typen av komplexa trauman som kan integrera både medicinska, psykologiska, moraliska

Bland de åtta han har intervjuat har det inte varit ovanligt med självmedicinering med narkotika och alkohol för att dämpa smärtan och få livet att fungera i brist på adekvat sjukvård och stöd. Det har även förekommit suicidbeteende hos individer i gruppen.

FÖRBÄTTRAT BEMÖTANDE

SAMTIDIGT, UNDERSTRYKER han, delar samtliga en känsla av stolthet och ger uttryck för starka militära identiteter. Trots att personerna i någon mening fått sina liv raserade på grund av sådant som skett i samband med militär insats, ville ingen av dem ha sina erfarenheter ogjorda.

– Flera av dem jag intervjuat

”För att verkligen kunna stötta de här personerna krävs en vidare syn på den här typen av komplexa trauman.”

och andliga bitar, säger Jan Grimell.

DESTRUKTIV SPIRAL

HAN ANVÄNDER begreppet snöbollstrauma, då den ursprungliga händelsen – exempelvis en beskjutning, en skada, en kollega som stupat eller att man dödat någon – kan få konsekvenser som leder till en destruktiv spiral.

– Det som börjar med känslighet för ljud och andra sinnesintryck, ofta tillsammans med sömnsvårigheter, kraftiga humörsvängningar och växande grubblerier, har i flera fall lett till problem med personliga relationer, separationer och svårigheter att arbeta, som förrar måendet, berättar Jan.

har också hittat ett sätt att hantera sin PTSD och leva med den.

Bemötandet och den hjälp som samhället ger personal som deltagit i militära insatser idag är avsevärt bättre jämfört med hur det såg ut fram till slutet av 90-talet, påpekar Jan. I dag finns en beredskap, hemkomstprogram och metoder för att hjälpa traumatiserade människor. Men trots det finns svagheter som kan leda till att många inte får det stöd de behöver och att stödet kommer alldeles för sent.

– Inte minst inom primärvården, som är den första instans många möter när de mår dåligt, måste man skaffa mer kunskap om det här. Även

Jan Grimell har ett förflutet som yrkesofficer och är idag präst.

hos Försäkringskassan kan förståelsen för veteraner med PTSD brista mot bakgrund av intervjupersonernas berättelser. ◀

Text **Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm**

OM FORSKNINGEN

Jan Grimells forskning bygger på intervjuer med personer som varit på internationell insats under 70-talet fram till sena 2010-talet. Somliga har varit på enstaka insatser medan majoriteten deltagit i flera. Gemensamt för samtliga intervjuade är att de varit med om konfliktzonens verklighet, från beskjutningar och attacker till strid. Han har även intervjuat präster på internationell insats, om hur de har upplevt sin situation och möjligheter att vara ett stöd till personalen. Forskningen har genomförts som ett postdoktorprojekt vid Svenska kyrkans enhet för forskning och analys, och är sammanfattad i böckerna *De osynliga krigarna* i samhället och *Uniformer, identiteter och militära självvårdare*.

Text *Johan Lundgren/Leds Komm* Foto *Bezav Mahmud*

■ ■ ÖVERVINNAREN

CARL HOFF ÄR KAPTEN OCH JOBBAR MED MOBILISERINGSPLANERING PÅ LIVGARDET. SOM SÅ MÅNGA ANDRA OFFICERARE HAR HAN JOBBAT PÅ TRUPP, ÖVAT STRID OCH VARIT PÅ UTLANDSINSATS. MEN EN DAG SA KROPPEN IFRÅN. KANSKE PÅ GRUND AV LÅNGVARIG STRESS, KANSKE AV REN OTUR. MEN DET FICK HONOM ATT FUNDERA PÅ FÖRSVARSMAKTENS INFRASTRUKTUR. OCH PÅ MYCKET ANNAT HÄR I LIVET.

PÅ JOBBET

”Jag vet inte vad som utlöste det, men jag fick en sjukdom som heter myelit. Sannolikheten att drabbas är ungefär lika stor som att träffas av blixten tre gånger samma dag och därefter vinna på Lotto, säger Carl Hoff.

Myelit är en inflammation i ryggmärgen orsakad av en autoimmun sjukdom, det vill säga ett felaktigt immunologiskt angrepp mot kroppens vävnad. I Carls fall ströp det nervsystemet i ryggen och prognosen var mörk.

– Jag var förlamad till 75 procent men hade lite styrsel på höger ben. Läkarna sa att jag skulle vara glad om jag kom ur sjuksängen och ner i rullstolen.

VÄGRADE RULLSTOL

CARL BERÄTTAR ATT när smärtorna var som värst kändes det som att han sänkte ner underkroppen i lava, och han bedövades därför med morfin.

Under sina fyra månader på sjukhuset fick han i alla fall se vad kårandan i Försvarsmakten innebär. Kolleger som han mött under karriären reste långväga ifrån för att hälsa på.

När Carl väl kom ut från sjukhuset vägrade han till en början att använda rullstolen och kämpade på med kryckor

och hade varje dag som mål att slå antalet steg från dagen före. Följden blev att han drog på sig fler problem som diskbråck och en förslitning i axeln. Då jobbade han som lärare på Swedint, inledningsvis på 25 procent. Till slut var han tvungen att acceptera rullstolen.

– I början var mitt självförtroende sargat. Att gå från mina tidigare 186 till 125 centimeter där alla kan se min begynnande flint kändes job-

”JAG UPPLEVER ATT MYNDIGHETEN INTE HAR TAGIT HÖJD FÖR ATT MAN KAN HA SVÅRT ATT GÅ.”

bigt, säger Carl Hoff med ett leende och konstaterar sedan allvarligt att det varit en stor livsomställning där han fått ompröva sin självbild, både som person, make, pappa och som officer.

Men det var också då, när han var tillbaka i tjänst, som han insåg hur ålderstigen Försvarsmaktens infrastruktur är. Oändliga trappor i kanslihus och kaserner, trösklar och avsatser, avsaknad av hissar.

– Jag upplever att myndigheten inte har tagit höjd för att man kan ha svårt att gå. Och då utbildar och tränar vi människor att utföra statens yttersta våld, har verksamhet som är

stundom farlig och där olyckan lätt kan vara framme.

LÅNG VÄNTAN PÅ RAMP

HAN TYCKER ATT det inte borde vara så svårt att göra vissa anpassningar som skulle göra det möjligt att jobba kvar även om man har skadats. Själv har han väntat i tio månader på en ramp som ska göra det lättare för honom att ta sig in i Livgardets kanslihus där han nu jobbar.

– Har man skadats på jobbet ska man kunna jobba kvar utan att det blir någon större prövning. Det borde myndigheten ha i åtanke. Att sitta och planera som jag gör kräver ju inte att man kan ta sig över irländska bordet på hinderbanan. Det finns så många olika tjänster inom Försvarsmakten och självklart ska man ta vara på den utbildning och erfarenhet som finns hos personalen.

För Carl Hoff väntar nya utmaningar. Snart börjar han på högre specialistofficersutbildning i Halmstad.

– De har faktiskt redan ringt och undrat hur de kan förenkla vistelsen för mig där. ◀

SÅ JOBBAR FÖRSVARSMAKTEN FÖR ÖKAD TILLGÄNGLIGHET

Per-Erik Gyllestad, avdelningsdirektör på Försvarsmaktens personalavdelning, förklarar vad som gäller för anpassningar i arbetsmiljö och uppgifter, utifrån behov hos funktionsnedsatta.

Enligt diskrimineringslagen ska skäliga generella arbetsanpassningar på sikt vidtas för att göra arbetsplatsen tillgänglig i

alla avseenden. Begreppet tillgänglig arbetsmiljö inkluderar fysiska, psykiska, kognitiva och sociala arbetsförhållanden.

– Arbetsgivaren har ett ansvar att regelbundet undersöka behovet av att anpassa arbetsförhållanden efter medarbetares olika förutsättningar, och också ett ansvar för att personer med

funktionsnedsättning inte uteslås från arbetsplatsen, säger Per-Erik Gyllestad.

Han förklarar också att Försvarsmakten just nu ser över befintliga inriktningar som framgår av Handbok Systematiskt arbetsmiljöarbete (H Arb 2017).

Arbetet bedöms vara klart under 2021.

Per-Erik Gyllestad

KAPTEN CARL HOFF

Arbete: Stabsofficer vid Livgardet, med inriktning på mobiliseringsplanering

Bor: Bålsta

Intressen: Familj, matlagning, kälkhockey och ridning

Text **Linus Ehn/Leds Komm**

ARBETSHÄST PÅ FLY

Svenska soldater på väg till utlandstjänst, en terrorist i husvagn, kungens två asiatiska elefanter ... Transportuppgifterna för Flygvapnets Herculesplan har varit minst sagt varierande under åren.

PÅ MED OVERALLEN, hjälmen under armen och färdplanen inprogrammerad. Stegen över betongen på plattan på F7 i Såtenäs och sedan ner i förarstolen på en av Flygvapnets TP84:or, även kallad Hercules eller rentav Herkan. Så har varje färd från hemmabasen inletts sedan 1965.

Men resan genom TP84:ans liv i Flygvapnet börjar i atomkrigets skugga.

Hotet om ett överraskande kärnvapenanslag mot Sverige var högst påtagligt när Flygvapnet gick i tankar på ett större transportflygplan och 1950-talet var på väg att bli 1960-tal. Flygvapnets baser var ett uppenbart mål och Flygbassystem 60 skulle vara svaret – att sprida ut stridsflygplanen över en stor yta och använda svenska landsvägar som startbana.

PREMIÄR 1965

OM INTE FLYGVAPNET klarade att sprida ut sig inom ett ➤

FOTO ASTRID AMTÉN SKÅGE/FÖRSVARSMAKTEN

KT SEDAN 50-TALET

TP 84 Hercules

Längd: 29,79 m

Spännvidd: 40,41 m

Tomvikt: 34 700 kg

Max startvikt: 70 300 kg

Räckvidd: 3 600 km

Besättning: 6 personer

Passagerare: 90 personer

dygn skulle de riskera att slå ut på marken, resonerade man. Då krävdes transportresurser av det tyngre slaget, och detta blev TP 84:s första nyckelroll. Att flyga ut personal och materiel till krigsbaserna. Den första maskinen kom till Sverige i mars 1965.

– Vi ville ersätta de gamla DC3:orna och sökte ett flygplan med ramp. När man fått sin första Hercules visade det sig att de fungerade väldigt bra för de behov man hade, säger Per Carlemalm, överstelöjtnant och chef för transportflygskvadron.

Lockheed C-130 Hercules fick den svenska militära beteckningen TP 84.

– Sen insåg Armén att också de behövde förflytta saker, säger Per Carlemalm.

Ett andra Hercules köptes in 1969 och ett tredje 1975. Försvarsmakten har i dag totalt sex TP 84 och samtliga

är stationerade vid Skaraborgs flygflottilj F 7 i Sätenäs.

– Det här är ett riktigt flygplan, allt fungerar som det ska på det. TP 84:an är lättflugan och det går att flyga på känsla, säger Per Carlemalm.

Maskinen är mycket robust. Den klarar stora påfrestningar och har visat sig vara

– Under 2020 blev det hett i Irak och vi fick åka ner och lyfta ut personal. En dag lufttankar man, en annan landar man i Mali och en tredje fäller man fallskärmsjägare i Frankrike, säger Per Carlemalm.

TERRORIST I HUSVAGN

UNDER ÅRENS LOPP har en rad

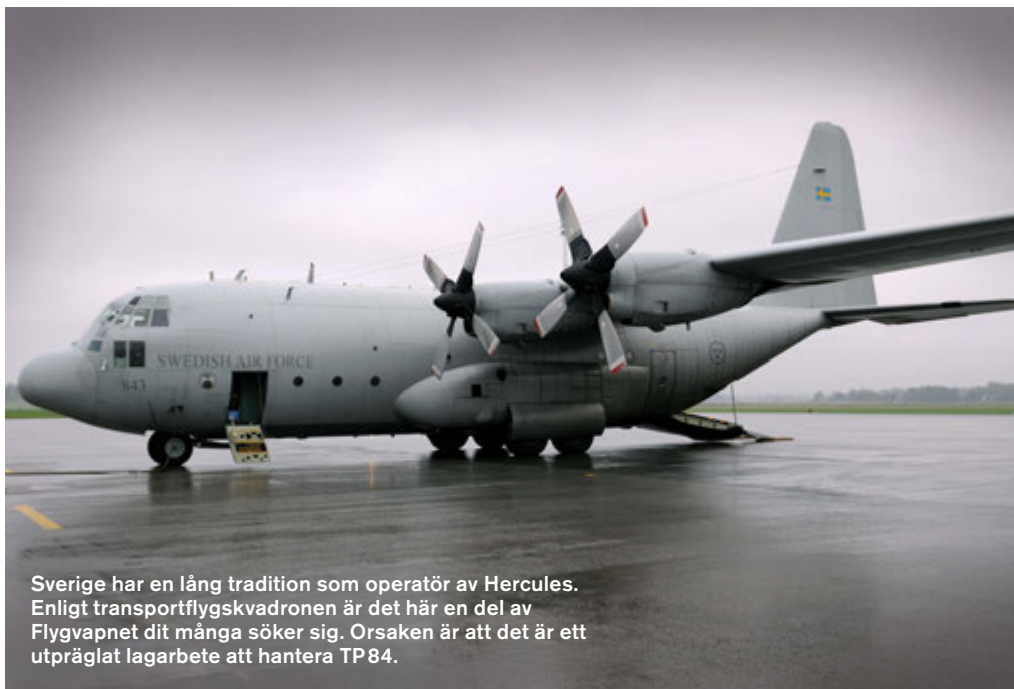
”När något dramatiskt händer i världen så är det inte sällan 73:e transportflygskvadronen som får åka dit.”

mycket driftsäkert. Det är bara 10–15 procent av världens alla Hercules som havererat. Då ska man minnas att många av dessa tjänstgjort i långvariga konflikter och under mycket svåra förhållanden.

När något dramatiskt händer i världen så är det inte sällan 73:e transportflygskvadronen som får åka dit.

mer udda transporter genomförs. När terroristen Miro Barešić utvisades till Paraguay 1987 ville inget flygbolag utföra transporten. Knappast förvånande då han kopplats till flygkapningen på Bulltofta flygplats 1972.

Uppdraget gick då till Flygvapnet. Miro Barešić med sin hustru och parets nyfödda

Sverige har en lång tradition som operatör av Hercules. Enligt transportflygskvadronen är det här en del av Flygvapnet dit många söker sig. Orsaken är att det är ett utpräglat lagarbete att hantera TP 84.

barn sattes i en husvagn som sedan rullades upp för rampen och ombord på en TP84:a.

– Personligen är en flygning till El Salvador med vattenreningsutrustning den mest minnesvärda. Det var i slutet av 1990-talet och vi flög mellan amerikanerna och Kuba, läget var spänt mellan dem. Men jag

hämtades upp i ett av Flygvapnets TP 84 för vidare transport mot Norrköpings flygplats och Kolmårdens djurpark.

Två år senare, efter tsunamin 2004, var svenska TP 84:or tillbaka i Thailand. Ett uppdrag av bistrare karaktär.

– Vi flög hem kropparna från

– Vi har tre till fyra gånger mer jobb än vi klarar av. Dels har vi för få Hercules, dels är antalet besättningar en flaskhals för oss.

Nackdelen med Hercules är att det är ett perso-

naltungt system. Flygplanet har sex personer ombord och divisionen som flyger Sveriges TP 84:or består av över 80 personer. Som det propellerflygplan det är lämpar det sig inte heller för längre resor.

Under hösten 2021 väntas besked om hur Flygvapnets sex TP84:or ska modifieras för framtiden. De två äldsta avvecklades 2014 och 2025 firar Sverige 60 år med trojänaren. ◀

Per Carlemalm, överstelöjtnant och chef för transportflygskvadron.

”De två asiatiska elefanterna från Thailand flögs i ett av Flygvapnets TP 84:or för vidare transport mot Norrköping.”

minns det så väl för lokalbefolkningens stora tacksamhet när vi kom fram och levererade utrustningen, säger Per Carlemalm.

År 2002 donerade det thailändska kungahuset två asiatiska elefanter till den svenska kungen. Djuren flögs från Thailand med ett civilt transportplan till Frankfurt, där de

de svenskar som avlidit i tsunamin, säger Per Carlemalm.

PERSONALTUNG

HERCULES ÄR ALLMÄNT erkänt som det bästa flygsystemet för taktisk transport och Sveriges TP84:or är den resurs som Försvarsmakten har full rådighet över. Det märks på divisionen.

TP84 kan flyga väldigt högt och är känt för att ha ett mycket kraftfullt aggregat för att skapa tryck i kabinen. Man kan fälla fallskärmshoppare från 10000 meters höjd.

Text Per Iko/Försvarsmakten. Bilder SMB Arkiv/Oriologsmannasällskapet

Axel Leatz plundrades på väg till fånglägret på klocka, pengar, guttaperkarock, och till och med sin tandborste. Senare var han konvalescent på ett fältsjukhus i Annapolis, här längst till höger. Kulen tog han till vara för att ge sin äldste son.

SVENSKARNA SOM ..STRED FÖR YANKEES

Med förhoppningar om att stiga i graderna begav sig ungefär 25 svenska officerare över Atlanten för att strida i det amerikanska inbördeskriget. I många fall var ansträngningarna förgäves.

Text **Per Iko/Försvarsmakten**

FÖRE VÄRNPLIKTENS införande var armén aktiverad endast under några veckor per år. Möjligheterna till kompetensutveckling inom officersyrket genom utbildning var begränsade. Det var inte ovanligt att officerare sökte tjänstledigt för "utrikes krigstjänst" för att skaffa sig militär erfarenhet i en förhoppning att det kunde snabba upp karriären. Det var till och med möjligt att få ekonomiskt understöd. Under det nordamerikanska inbördeskriget 1861–1865 deltog omkring tjugofem svenska officerare på nordstaternas sida.

Underlöjtnant **Oscar Hult-**

man från Bohusläns regemente hade tidigare tjänstgjort med den franska armén i Algeriet när han anlände till New York den 7 september 1861. Han fortsatte till Washington där han fick företräde hos president Abraham Lincoln. Hultman erbjöds kaptens grad och en befattning i brigadgeneral Louis Blenkers divisionsstab.

"ODUGLIGA CHEFER"

HULTMAN DELTOG I fälttåget i Virginia och var rätt kritisk över stridens förande. Under slaget vid Williamsburg den 5 maj 1862 hade kavalleriet anfallit med blanka vapen, men tvingats tillbaka då det

Vid Antietam den 17 september 1862 satte Ernst von Vegesack sig själv i täten för sitt regemente. "Så bar det af under hurrande. Jag tog höjderna, kastade fienden tillbaka och höll min position", skrev han i ett brev. Veckotidningen Harper's Weekly illustrerade bedriften månaden efter.

saknat understöd. Hultman kommenterade: "Naturligtvis låg största felet hos odugliga Chefer, som ej förstodo att engagera sin trupp." Avsaknaden av noggrann disciplin, raskhet och exakt utförande av order innebar att offensiven mot Richmond avstannade, enligt Hultman. Redan under hösten 1862 lämnade han USA för att gå i fransk tjänst i Mexiko.

Kapten **Ernst von Vegesack** från Dalregementet tillhörde dem som fått ett årligt understöd på 1 000 riksdaler riksmünt (motsvarande knappt 65 000 kronor 2021) för att vara i aktiv krigstjänst utomlands. Hans oemotståndliga längtan att vara med i krig hade en tydlig avsikt, som "enbart var, att i militärväg vinna någon utmärkelse

”Bedriften fick honom befördrad till överste och regementschef över 20th New York Volunteer Infantry.”

och derigenom tilltvinga mig befordran i hemlandet”.

Under slaget vid Gaines' Mill den 27 juni 1862 hejdade von Vegesack en oordnad reträtt och samlade ihop 1 300 skingrade soldater. Med dessa höll han ställningarna i över två timmar, för att sedan rycka tillbaka över floden Chickahominy på flottor. Bedriften fick honom befördrad till överste och regementschef över 20th New York Volunteer Infantry.

Fram mot hösten 1862 försökte återigen unionsarmén att erövra Richmond. Vägen dit gick över staden Fredericks-

burg vid floden Rappahannock. I början av december stötte närmare 200 000 man samman under ett ymnigt regnväder. Med stora förluster misslyckades unionsarmén att storma de höjder där sydstatarna var grupperade. Omdömet från löjtnant **Adolf Warberg**, Älvsborgs regemente, var bittert: "Ve den general som sudlat sina händer med blodet av onödigt offrade soldater."

TOGS TILL FÅNGA

UNDERLÖJTNANTEN **Carl Weinberg**, Hälsinge regemente fick aldrig uppleva

"Squaler, afundsjuka och förtal höra till ordningen för dagen", ansåg Oscar Hultman om unionsarmén. Han avled hastigt i kolera då han i Sverige höll på att renskriva sina anteckningar.

Carl Weinbergs första strid blev också hans sista. Dagen till ära hade han klätt sig "i full parad med guldbroderad jacka och röda pantalonger".

krigsslutet, utan stupade vid Bethesda Church i maj 1864. Där deltog också underlöjtnant **Axel Leatz**, Gotlands nationalbeväring. Leatz hade gått ut i strid, svingande sin svenska sabel, men sårades då en spetskula träffade honom strax under nyckelbenet och krossade överarmsbenet. Leatz togs till fånga och utväxlades senare.

Vid återkomsten till Sverige tilldelades minst sju av de svenska officerarna guldmedaljen för tapperhet i fält. Men därutöver gavs inga särskilda förmåner eller befordringar – med ett undantag.

Ernst von Vegesack befordrades 1864 direkt från kapten till överstelöjtnant och chef för Västerbottens fältjägarkår. Han blev till sist generalmajor

”På det hela taget var den svenska armén inte särskilt intresserad av att tillvarata de återvändande officerarnas erfarenheter.”

och befälhavare i V. militärdistrictet. Sent omsider förlänades han dessutom 1893 den amerikanska Medal of Honor som erkänsla för insatsen vid Gaines' Mill.

INTRESSE FÖR ÅTERVÄNDARNA

Bland tapperhetsmedaljörerna fanns Oscar Hultman som efter hemkomsten hösten 1863 blev kommenderad som chef för fångbevakningen vid Varbergs fästning. Axel Leatz, som slutat som överstelöjtnant i den amerikanska armén, blev löjtnant när han återkom till Sverige och Gotland. På det

hela taget var den svenska armén inte särskilt intresserad av att tillvarata de återvändande officerarnas erfarenheter. Det amerikanska inbördeskriget betraktades i Europa som "ett annat slags krig".

Adolf Warberg framhöll 1867 i en skrift två områden som europeiska arméer borde studera: användandet av tekniska nyskapelser samt bedrivandet av underhållstjänst.

Recensionen som senare följde i Krigsvetenskapsakademiens tidskrift närmast förlöjligade Warbergs bok och hans slutsatser. ◀

DE ÖVERM

Under tre dygn i juni sprang, cyklade och paddlade de fyra officerarna närmare 60 mil. Inte som en del av en stridsuppgift, utan som deltagare i multisporttävlingen NIAR (Nordic Island Adventure Race). Trots ett stenhårt motstånd – fyra av världens tio bästa lag deltog – kammade kvartetten i SAFAT hem guld. Nu väntar VM i Spanien den 2-12 oktober.

Text Henrik Lundqvist Rådmark/Leds Komm Foto Anton Thorstensson

ÄNSKLIGA

SAFAT – EN DEL AV FM ELIT

Swedish Armed Forces
Adventure Team är
Försvarmaktens elitlag i
multisport, bestående av:

» John Karlsson/K3
(lagkapten)

» Oskar Svärd/Ing 2

» Malin Hjalmarsson/Livgardet

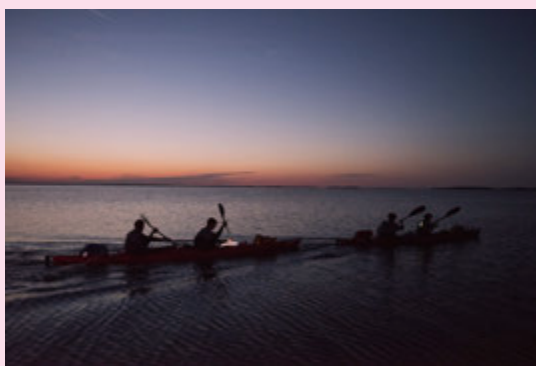
» Emil Dahlqvist/Dalagruppen

Laget är en del av FM Elit,
Försvarmaktens elitsatsning
som är särskilt utvalda soldater
eller officerare med hög fysisk
förmåga som får olika möjligheter
att träna för sin elitsatning.

Tävlingens första del gick i stadsmiljö med moment som repellering och orientering i parkeringshus. Under etapp ett bar lagen vattendunkar som ett sätt att rikta fokus mot Wateraid, en välgörenhetsorganisation som arbetar för att ge fler människor tillgång till rent vatten.

Orienteringen på Värmdölandet var en av tävlingens höjdpunkter rent upplevelsemässigt, säger Oskar Svärd som här står för kartläsningen.

Paddlingen var "magiskt fin", enligt Oskar Svärd. En stor del av tävlingen bestod också av just paddling, vilket laget tror kan ha givit dem en fördel mot de andra.

Lagkapten
John Karlsson, K3.

Sandön i Stockholms ytterskärgård var ett av målen efter den första paddlingsetappen. Totalt paddlade laget 1460 minuter, strax över 24 timmar.

Vid något moment gick laget i land på ett "otillåtet" ställe, och sprang sedan en orienteringsrunda utan gps, varpå laget fick ett tidstillägg. "Vi tappade nästan en timme på misstaget också", säger Oskar Svärd.

De sista 21 milen cyklades från Trosa. Oskar Svärd berättar att det "kändes långt" men han kunde också njuta då flera avsnitt var fina. "Men det var en krävande etapp, delvis på grund att vi hade fått väldigt lite sömn."

Malin Hjalmarsson, Livgardet.

Laget valde en mer skyddad om än något längre rutt än de andra under paddlingen ner till Landsort. Därmed skaffade de sig ett försprång på 45 minuter.

Genom att hoppa över sömnen även det tredje tävlingsdygnet utökade laget sin ledning. Deras sluttid för de 541 kilometrerna blev 73 timmar och 59 minuter.

KUNGASLUPEN RENOVERAS

KUNGASLUPEN Vasaorden torde vara en av marinens märkvärdigaste båtar. Den framförs med åror, ligger nästan alltid på land och bara kungen får bestämma när den ska användas. Senast Vasaorden seglade var 2010 i samband med kronprinsessparets bröllop. Jungfrufärden företogs 1923 under invigningen av Stockholms stadshus.

Dessutom är det en replika. Den ursprungliga Vasaorden, som byggdes åt Gustav III och stod klar 1774, förstördes i en brand 1921.

Nu ska kungaslupen renoveras, ett arbete som beräknas ta två år.

– Det är fantastiskt roligt att vi nu renoverar kungaslupen när hon är 98 år gammal. Det betyder att hon kommer att vara i toppskick till sin 100-årsdag 2023, säger Anders Hörnfeldt på Marinstaben. ◀

Vasaorden förvaras i ett klimatkontrollerat tält på Muskö.

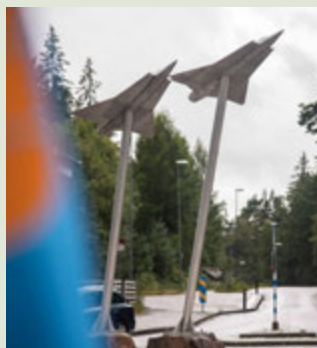
Slupen är 18 meter lång och framförs med nio årpar.

HISTORISK ROTE ÅTER I TULLINGE

TORSDAGEN DEN 26:e augusti invigde F 18:s kamratförening flygarmonumentet ”Kungliga Hufvudstadsjakten” i Tullinge, två skalenliga modeller i aluminium av det svenska jaktplanet J35 Draken

– Anledningen till att vi initierade det här projektet var att vi ville väcka minnen från den tid då F 18 var en väldigt viktig och stark aktör i området, och framförallt till den tid då Kungliga Hufvudstadsjakten var verksam här, säger Gunnar Persson, ordförande i F 18:s kamratförening.

Hufvudstadsjakten var ett inofficiellt namn på den jaktflygsdivision som från 1981 var

Rote i rondellen.

baserad på Tullinge flygplats, F 18. Den 30 juni 1985 upplöstes divisionen och flygplanen överfördes till Uppsala och F 16 där de förrädsställdes. ◀

80 år

I år är det 80 år sedan 33 man omkom då tre jagare sjönk i Hårsfjärden, som ett resultat av oförklarliga explosioner på två av dem. Marinen håller en minnesstund vid den resta minnesstenen på ön Märsgarn den 17 september.

HON SKÖT SKARPT I TOKYO

UNDER PARALYMPICS I Tokyo fanns skytten Anna Normann från Lv 6 på plats. Hon jagade sin första OS-medalj och har sedan tidigare guldvinster i VM, militära VM och para-VM. ◀

3 000 VALPAR SENARE

20 JULI 2005 föddes första valpen ur Försvarsmaktens avelsprogram vid FHTE:s avels-avdelning i Sollefteå. Många kullar och valpar har det blivit sedan dess och den 19 augusti såg valp nummer 3 000 dagens ljus. Mamman är Försvarsmaktens Narra som bor med fodervärden Cornelia utanför Gävle. Pappa är polishunden Försvarsmaktens Orano som verkar i Polisregion öst med sin före Frida. ◀

Narra med valp nummer 3 000.

FÖRSVARSMAKTEN PÅ INSTA

@skaraborgs_flygflottilj_f_7

VEM STYR KONTOT?

Kommunikationsfunktionen på F 7 har huvudansvaret och vi är de som lägger upp de flesta inläggen, men vi har i perioder haft stor hjälp av de som arbetar med rekrytering på F 7. Och vi kommer få mer hjälp av dem i framtiden.

HUR BESTÄMMER NI VAD SOM LÄGGS UPP?

Vi gör vårt bästa för att fokusera på en yngre målgrupp, förhoppningsvis attrahera samt visa upp vilken bredd som faktiskt finns på F 7. Vi har som målsättning att särskilja flödet mot vårt Facebook-konto, men tiden räcker inte alltid till.

HUR FUNGERAR DET ATT HA OLIKA SOM STYR KONTOT?

Vi på kommunikation har ett samarbete med rekryteringsgänget, där vi tillsammans lägger upp både lite kortsiktiga planer och planer på längre sikt. Själva ryggraden är de händelser som sker naturligt i verksamheten, och så planerar vi in annat där emellan.

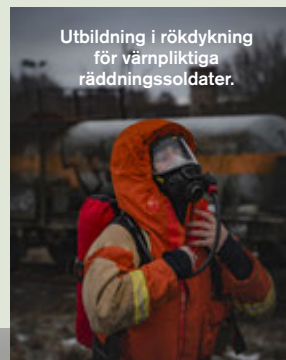
VILKEN TYP AV INLÄGG FÅR STÖRST GENOMSLAG?

Flygplan och människor. Det räcker inte med en snygg bild på ett Hercules, det måste också finnas någon typ av berättelse. De inlägg som går bäst är föga förvånande när vi skriver om kommande överflygningar, exempelvis julgransflygningar.

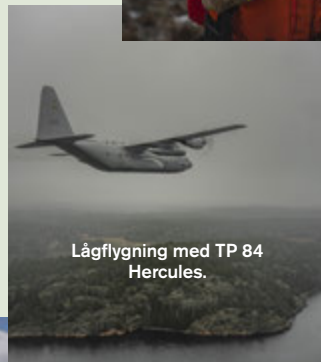
Examination för gruppsjukvårdare.

Sjövatten renas till dricksvatten under de värnpliktigas slutövning.

Utbildning i rökdykning för värnpliktiga räddningssoldater.

Lågflygning med TP 84 Hercules.

ÅSIKTEN

OFFICERARE MÅSTE TRÄNAS I ATT MISSLYCKAS

KRITISKT TÄNKANDE och kognitiv flexibilitet ska hjälpa officerare att hantera komplexa problem och därmed effektivisera ledning och problemlösning. Men trots att det är vedertagna begrepp och inom forskningen beskrivs som fundamentala för ledare, existerar de i princip inte i Försvarsmaktens publikationer och i de dokument som styr hur framtida ledare selektas.

Det saknas i dag en bro mellan den teoretiska utbildningen på Försvarshögskolan (FHS) och Försvarsmakten (FM). Det saknas vidare ett holistiskt synsätt på hur FM utbildar, övar och uppmuntrar sina officerare att tänka kritiskt och flexibelt.

Detta har lett till en kultur inom FM där individen undviker

Major William Malm.

”Kulturen som idag råder inom Försvarsmakten hämmar officerens vilja att ta initiativ och det finns en rädsla för att misslyckas.”

initiativ, inte utmanar gällande doktriner och taktik och inte vågar misslyckas i sin yrkesroll. Enligt en nyligen genomförd studie (Södermyr, Anders. Att segra är allt, men vägen dit kantas av misslyckanden) har svenska officerare en benägenhet att välja en säkrare väg för befordran än att riskera att misslyckas.

Kulturen som i dag råder inom FM hämmar officerens vilja att ta initiativ och det finns en rädsla för att misslyckas, vilket får negativa konsekvenser för flexibiliteten. En flexibel ledningsstruktur kan inte uppstå om det inte existerar en kognitiv flexibilitet. För att uppnå detta behöver officerare tränas i att misslyckas, inte att lyckas (Finkel 2007).

Vi vill att individen kontinuerligt fattar nya beslut trots misslyckanden, och accepterar stridens osäkerheter och i den processen utvecklar sin kognitiva flexibilitet. Men det är omöjligt i en kultur där misslyckanden inte accepteras och där kritiskt tänkande inte uppmuntras.

Vi behöver överbrygga gapet mellan teori och praktik och jag föreslår därför följande åtgärder:

1. Uppdatera och inkludera begreppen kritiskt tänkande och flexibilitet i samtliga FM:s publikationer.
2. Inkludera flexibilitet i ledarskapsutbildning samt i FM:s dokument som styr hur vi väljer och befordrar chefer.

3. Skapa nya former för träning och utbildning på samtliga ledningsnivåer, på både förbandsnivå och lärosäten. Detta gäller planering, genomförande och utvärdering av utbildning, övning och insats.
4. Uppmuntra och belöna personal som visat särskilt prov på begreppen inom sin befattning.

Att ändra FM:s kultur tar tid men jag tror att det är möjligt och vi behöver börja i dag.

Major William Malm, läser för närvarande på HOP-1, Försvarshögskolan (Högre officersprogrammet).

SKRIV EN INSÄNDARE! Helst kort. Mejla till ff-red@mil.se innan den 27 september 2021.

Har du också en fråga om Försvarsmaktens uniformer, traditioner eller liknande? Ställ den till förvaltare Patrik Laestadius. Mejla frågan till ff-red@mil.se så får du svaret i ett kommande nummer av Försvarets Forum.

TRADITIONER FÖR TILLVÄXT

Försvarsmaktens traditionsvård handlar om att bidra till att våra organisationsenheter och krigsförband vårdar sitt kulturarv. Ytterst bidrar värden av de goda traditionerna till det som brukar benämnas förbandsanda och därmed till vår krigsduglighet. I det yttre omfattar detta heraldiska vapen, fälttecken (fanor och standar), tjänstetecken, förbandsmarsch, och igenkännings-signal. Dessutom handlar det om formella immateriella traditioner som uppmärksammande av högtidsdagar och mässtraditioner.

TRADITIONER ÅTERFÖRS

Vid planeringen av Försvarsmaktens tillväxt har det betraktats som naturligt att de förband som

etableras även ur traditions-synpunkt blir återetableringar. Denna kontinuitet möjliggörs bland annat av att traditioner vid tidigare nedlagda enheter har förts vidare av andra förband.

Vid upprättandet av hemvärnet som stridskraft var arméchefen och rikshemvärnschefen mycket tydliga med att traditioner från tidigare regementen ska föras av hemvärnsbataljonerna och vid återetableringar återförs dessa till sitt eget regemente.

För marinen har tillväxt med ett amfibieregemente också gett benämningen amfibiekåren en samlande funktion för amfibieförbanden.

Flygvapenchefen har samordnat en omfördelning av ansvar för

flygvapnets traditionsbevarande av tidigare flygflottiljer. Nu ska förbanden återinvigas.

Under hösten 2021 återinvigas Norrlands dragonregemente, Dalregementet, Älvsborgs amfibieregemente och Upplands flygflottilj.

Vid årsskiftet återinvigas Västernorrlands regemente med sitt detachement i Östersund – Jämtlands fältjägarbataljon.

Alla dessa förband är en direkt fortsättning av sina föregångare. Förbandens kortbenämningar har bevarats och Försvarsmakten har inte övervägt att genomföra en revidering av ordningsnumren i likhet med den revidering som genomfördes exempelvis år 1927. ◀

Norrlands dragonregemente (K4)

Norrlands dragonregemente återtar sina traditioner från Norrbottens regemente.

Dalregementet (I13)

Dalregementet återtar sina traditioner från Dalregementsgruppen med hemvärnsbataljon.

Västernorrlands regemente (I21)

Västernorrlands regemente återtar sina traditioner från Västernorrlandsgruppen med hemvärnsbataljoner.

Älvsborgs amfibieregemente (Amf4)

Älvsborgs amfibieregemente återtar sina traditioner från Amf 1.

Upplands flygflottilj (F16)

Upplands flygflottilj återtar sina traditioner från Luftstridsskolan.

KRÖNIKA

HISTORIEN UPPREPAR SIG (NÄSTAN)

Går historien igen? Jag roade mig med tanken efter att ha gjort en "tidsresa" i senaste årsboken för Vaxholms fästnings museum. En tillbakablick i ord och bild där orten Oskar-Fredriksborg på Rindö i Vaxholm fick stå i fokus.

I LIKHET MED i dag satsades i början av 1900-talet stora resurser på att stärka landets försvar och år 1899 drev riksdagen igenom ett större anslag till Krigsmakten än vad regeringen krävt. Det största hotet sågs i Ryssland, som stärkte sin krigsmakt både till lands och till sjöss.

År 1901 beslöt riksdagen att genomföra en ny härordning som innebar att de indelta knektarna i armén, och flottans båtsmän, fick ge vika för en armé och flotta bestående av värnpliktiga. En febril byggnadsverksamhet sattes igång då gamla tältläger och hedar på landsbygden skulle ersättas av kaserner och regementsområden

Flera av plankorna i staketet som skiljde I 26 och KA 1 åt saknades, då de använts som tillhyggen i sammandrabbningar mellan regementena.

ansåg många, särskilt de inryckta rekryterna att även regementets gränser skulle hållas. Nåden som beträdde den andres mark. Denna missriktade energi kunde få mer eller mindre allvarliga konsekvenser. En följd var bland annat att det staket som omgärdade de båda regementsområdena allt som oftast saknade sina plankor. Dessa användes nämligen som tillhyggen i de

”Någon ordnad bokföring hade inte förekommit, oordning har rått på platsen och förmän uppträtt berusat ...”

i städernas närhet. På samma sätt som med dagens återetableringar, såg man inget skäl att avvakta. Vad avsåg Rindö skulle två regementen organiseras redan den 1 januari 1902: Kungliga Vaxholms grenadjärregementet, I 26, och Kungliga Vaxholms kustartilleriregemente, KA 1.

80 PROCENT DYRARE

NÄR FÖRBANDEN FLYTTAT in i sina kaserner konstaterades oerhörda fördyringar. Särskilt I 26 stack ut med 80 procents överskridande. Riksdagens tillsatta Vaxholmskommission påtalade att byggnadsarbetet genomförts med sorglöshet, ”någon ordnad bokföring hade inte förekommit, oordning har rått på platsen och förmän uppträtt berusat”. Här haltar givetvis den historiska jämförelsen, då dagens Fortifikationsverk är nogga med att hushålla med statens medel.

Nåväl, efter att denna skandal utretts och straff utdömts kunde väl lugnet lägga sig på Rindö och verksamheten att värna landets gränser bedrivs i frid och fröjd? Nja, dessvärre

bataljer som utspelade sig mellan förbanden. Vid något tillfälle lär det ha gått så hett till att en ung officer och några underbefäl vid kustartilleriet beordrades att utföra ”chock” till häst för att upplösa de stridande parterna.

Innan vi alltför hårt fördömer denna fiendskap bör vi betänka att förbanden sällan samövades mot ett gemensamt mål. En gemensam vision fanns inte hos de värnpliktiga och någon ”Doktrin för gemensamma operationer” hade de inte hört talas om, än mindre det nu aktuella ledordet ”Tillsammans”. Så här sprack likheterna med förra seklets början – i alla fall i dessa avseenden.

Erik Himmelstrand

Museichef för Vaxholms Fästnings. Muséet beskriver försvaret av Stockholms skärgård och huvudstaden under 500 år. Läs mer på webbplatsen vaxholms-fastning.se där även årsboken går att beställa.

BILDEN

Foto Axel Öberg/Försvarsmakten

STRIDSVÄRDESHÖJARE
Någonstans på norra Gotland står en officer från Livgardet och genomför fempunktsvätt strax före solnedgången. Hans pluton bevakar ett skyddsobjekt i samband med den beredskapsanpassning som genomfördes i slutet av augusti.

Posttidning B

FÖRSVARSMAKTEN

Försvarets forum, SE-107 85 STOCKHOLM

BLI FÖRSVARSMETEOROLOG!

Är du intresserad av både militär verksamhet och naturvetenskap? Då kan du söka till försvarsmeteorologi. Utbildningen startar sommaren 2022. Ansökningen öppnar under hösten 2021. Har du genomfört militär grundutbildning kan du bli anställd som soldat med lön under studietiden.

Läs mer om **försvarsmeteorolog** och **hur du ansöker på**: jobb.forsvarsmakten.se/forsvarsmeteorolog

